

לישנא קלילא

סיכום בקצרה לתלמוד ירושלמי עם ביאור הגרמ"ק צוקללה"ה

שבת יב. - מא: - ע"פ סדר ש"ס ירושלמי עוז והדר - גליון 27

יב עוז ביח' גזירות ב"ש וב"ה, התבאר לעיל דלרבנן דקיסרין י מהן היינו מתני' דובים, ועוד ח' גזירות מהני גזירות תני רשב"י בו ביום גזרו על פיתן וגבינתן של כותים [דשל עכו"ם נמנה לעיל], ויין וחומצין וצירין ומורייסן כל הי חדא חשיבי דחומצין אסיר בשתייה משום שהיה תחילה יין וכן ציר מעורב בו יין, אינ' חשבי לציר בפנ"ע משום דחייש ביה לציר דג טמא, **כבושי"ש**, שלוקיה, מלוחיהן מחמת בישולי עכו"ם, חילקה מין דן שעולים עמו מיני דגים טמאים, שחיקה טרית פי תערובת דגים שנשתברו ואינם ניכרים, טיסינ' קמח חיישי' כנ"ל שנתערב בו דבר טמא, והנה אי ציר ויין חשיבי תרתי צ"ל דהני חשיבי חד, ואי ציר ויין כחד צ"ל דחילקה ושחיקה חד וטיסינ' עוד א' והו' ח' וכי"מ דחילקה שחיקה כולן מין חייטים שמתחלקים לכמה חתיכות], ועוד תני רשב"י על לשונן שלא ידברו בלשון עכו"ם, עדותן, מתנותיהן לקבל מהם ביום אידם, בניהן שלא יבוא למשכב זכור והוי בכלל מ"ה, בנותיהן וכבר נמנה במה שרבו ב"ש על ב"ה, ובכוריהן דהמורק קרקע לעכו"ם לוקח ממנו פירותיה ומביאם ביכורים לירושלים כדי שלא יזא רגל למכור לו קרקע, אי' מתנותיהן וביכורים קאי בכותים שלא יקבלו מהם, אינ' יל"פ כלפי כבורות.

פיתן, יש שהתירו מחמת שאין פת ישראל מצויה דאף שברין היה לאסור מ"מ עמעמו להתיר מפני חיי נפש [אבל אי"ל איפכא כיון דאין עמעום לאסור ועוד דהלא פת בכלל תבשיל ובתשיל ודאי אסור], ולרבנן דקיסרין ההיתר נאמר דוקא בלוקח מפלטר העושה הרבה ואין לחוש משום בנותיהן, **למעשה** לא מתירים בכה"א אלא מחמירים.

בישולי עכו"ם לרשב"י בישולי עכו"ם ד"ת דכ' אוכל תשברו מאתם בכסף ואכלתם וגם מימם תכרו מאתם' וגו' אוכל דומיא דמים שלא נשתנו מברייתן, **וב"ה רובא הק'** מדאמרו דקליות עכו"ם מותרים אף שא"ה להחזירם לקדמתן [כמוטלייה שורין כמה זרעים יחד עד שמתחילים לצמוח ופנקריסים תמרים שנודשו יחד וקובטיות מין כרתי וחמים של עכו"ם], **ולר' יוסי בר בון** וכן ס"ל ל"ח רובא בישולי עכו"ם דרבנן והני מותרים משום דלא גזרו אלא בדבר שאינו נאכל ח', והא דכ' אוכל תשברו מאתם' וגו' באוכל תשברו שאם שואך נושג האכילה ופיסהה, ואם לא נתיפס אוכל פייסו בכסף, [וכן ר' יונתן היה שולח מתנות כשהיה מגיע שר לעיר שאמר דאם יזא לו דין על יתום ויתצטרף לו נמצא את פניו מפיסותיה].

הטעם דגבינת עכו"ם אסורה - י"א כדן חלב האסור משום תערובת חלב בהמה טמאה וכדתי דשיראל העומד עם הגוי יכול לשתות מחלב שנחלב ע"י העכו"ם, **וי"א** כדן חלב האסור משום גילוי ולא יועיל להעמיד את החלב לגבינה ואי ארי אסור אינו מעמיד כיון דחיישי' שיש ארס בין הנקבים אבל בשאר החלב לא היה ארס ולכן נעשה גבינה.

ג' סוגי ארס - ארס שוקע בכלי, ארס צף, וארס עומד כסככה באמצע מלמעלה, ומצינו מעשים דאלו ששתו בתחילה לא מתו ואלו ששתו אח"כ מתו ללמוד דאף אם שתו ראשונים ולא מתו אין לשתות אח"כ שמא יש בו ארס שוקע, דהוה עובדא בימי ר' ירמיה שנתגלה חבית בביהמ"ד ולא מתו הראשונים אלא רק אלו ששתו אח"כ, וכן הוה בדכ מים של פועלים שהיו בחר בתרומתו הגי' כשהו וכן תני דחבית שנתגלתה ואבטיח שנמצא נקור ושתו ואכלו מהם הראשונים - לא ישתו האחרונים.

יג' משקין שאין בהם משום גילוי שאין הנחש שותה מהם **ת"ק** ציר מורייס חומץ שמן ודבש אם לא ראו אותו נוקר **ור"ש** אסור [א.ה. בתרומות הגי' ר"ש אסור בדבש], **אבל בראו** אותו **נוקר** אף לחכמים אסור.

מי אסור והטעם דשמן עכו"ם אסור י"א דנדיאל אסרו דכ' ויישש דניאל על לבו אשר לא יתגאל וגו' וביין משתני' ב' משתאות א' יין וא' שמן, ולפי"ז לאו מיח' דבר הוא, וי"א מיח' דבר הוא ולא דניאל אסור אלא שהיו עולין להר המלך לקנותו והיו נהרגים עליו, והתירו רבי וב"ד דהיינו ר' יהודה הנשיא בן בנו של רבי, ואיליה"ק אי דניאל גזר על השמן הלא אין ב"ד מבטל דברי חברו אא"כ גדול ממנו בחכמה ובמנין כיון דאמר ר' יוחנן דה"מ אם רוב הציבור קבלו את תקנת ב"ד הראשון, [יצחק בר שמואל הגיע לנציבין וראה ששמואל אכל ורב לא אכל מחמת דטען שמכיר את המתיר שהוא ר' שמלאי ויכול לחלוק עליו, אבל אל' שמואל דרבי וב"ד התירו ודחק בו לאכול כדי שלא יקרא זקן ממרא].

בג' מקומות נקרא ר"י הנשיא רבותינו פי ב"ד עמו - בגיטין דהאמורא אם לא באתי מכאן ועד יב' חודש אינו גט אבל רבותינו התירו דמונן של גט מוכיח, **בשמן הג'ל ובסנדל** המפלט סנדל תשב לזכר ולנקבה ורבותינו אמרו דצריך צורת פנים, [והא דלא קראו לבי"ד דרבי ב"ד שרייא דכל המתיר ג"פ נקרא כך כיון דלא כל בית דינו התירו בגיטין הג'ל].

בנותיהן של עכו"ם נאסרו מיח' דבר - י"ג בנותיהן ממש והא דהאמורא אם לא באתי מכאן ועד יב' חודש אינו גט אבל רבותינו התירו דמונן של גט מוכיח, אבל שאר אומות נאסרו ודרבנן, **וי"מ** דבנותיהן אסור מדיא', ובנותיהן דיח' דבר היינו **ביצי"ם** משום תערובת עוף טמא, כדכ' דביצה נקראת בת 'ואת בת היענה' דהיינו ביצת הנעמית.

שכבת זרען של עכו"ם טמאה והא דתני דהיא טהורה י"ל דאסורה מחמת מ"ר וגו"מ בישה דליכא מ"ה והיינו ביכול להשתוה [דאל"ה אף בישראל טהורה כמבואר בגדה לד.].

בע"ק האסור בוד"ה - י"א דשונה רק הלכות פסקות בלא טעם, **וי"א** דשונה רגליות הלכות השגורות בפיו וא"צ האריך בהם ובלבד שלא יציע את המשנה, **וי"א** דשונה הכל ובלבד שלא יזכיר אזכרות.

טומאת ארץ העמים מיח' דבר אף דיוסף בן יעזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים אסרו כן מ"מ כן היתה הלכה בידם ושכחוה ועמדו השניים והסכימו על דעת הראשונים [ללמדך דכל שב"ד מוסרים ונפשינו עליו סופו להתקיים כמו שנאמר למשה מסיני וכדכ' כי לא דבר רק הוא מכס' דאם הוא רק מכס הוא רק, ודרשו ל'כי' הוא חייבים' דהיינו בזמן שאתה יגיעין בן]. **יוסף** בן יעזר ויוסי בן יוחנן הגי' גזרו גם על כלי זכוכית, ור"י כן טבאי שמועון בן שטח גזרו טמאה על כלי מתכות, והלל ושמיא גזרו על טהרת הידיים].

אין ב"ד מבטל דברי ב"ד חברו, ר' אבון אמר בשם שמואל דהא דאין ב"ד מבטל ד' חברו אא"כ גדול בחכמה ובמנין ה"מ בדברים שאינם מיח' דבר אבל ביח' דבר אפי' גדול אינו מבטל משום דעמדה להם בנפשותיהם, [ר' מנא הק' דיילמא כיון דהיה באונס קלישא' להו ואפי' ב"ד קטן יכול לבטל], והא דהק' על שאנס כיצד ביטלו ואף דהק' על מ"ד דנדיאל אסרו מ"ה אם א"ל לבטל היה מק' אף למ"ד דב"ש וב"ה אמרו - י"ל דגזרו על שמן דאי ב"ד גדול יצה לבטל יוכל [אבל אי"ל דשמואל אמר דדברים שאינם מיח' דבר אפי' ב"ד קטן מבטל כיון דהק' כע"ז על איסור עבודה בערב שביעית שאינה מיח' דבר].

יד עוד מצינו דתקנו דאפשר לבטל לא דה' **טטאות** מתות ולד חטאת, ומתרות, ושמתו בעליה, ושעברה שנתה, ושאבדה ונמצאת

בעלת מום, ואם רצו לבטל מבטלין, אמנם לא כדי שיעלו ע"ג המזבח אלא שירעו ולא ימותו.

פ"א ה"ה
מלאכה שתגמר בשבת, שריית דיו וסממנים וקרשינין **מבעוד יום** - לב"ש מותר רק אם ישורו מבעוד יום, וב"ה מתירים אף אם תגמר המלאכה משחשכה.

טעמא דב"ש דכ' ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך וגו' שתהא כל המלאכה עשויה מבעוד יום, [וב"ה ס"ל דקאי על עושה מלאכה בידיים דעביד רק בששת ימים], **וטעמא דב"ה דכ' ששת ימים תעשה מעשיך** וביום השביעי תשבות, ובאי קאי אדלעיל דאפשר לגמור בו מלאכה, ולב"ש קאי מקרא זה על אופנים שהמלאכה עצמה התחילה בער"ש כגון פותקין אמת המים לגינה והיא שותה בשבת, ונותנים פקולות על העין מער"ש והיא מתרפאת, וכע"ז רטיה ק"ל המכה, ומוגמר תחת הכלים ומתעששים בשבת, וגפרית תחת כלי כסף והן מתגפרים בשבת הצורות מתמלאות בשחור.

אף הדתירו ב"ש תחילת מלאכה בשבת מ"מ **אין נותנים חיטים לריחיים של מים מבעוד יום** - י"ג משום שהן משמיעות קול ואיכא זילותא דשבת, **וי"מ** משום שלא התחילה מלאכה בכל חיטה וחויטה [והיי"מ הנ"ל ס"ל כר"י דאיכא התחלה בכל גבי הא דהתיר ר"י ליקוב שפופרת ולינתה ע"ג הנו, וצ"ע דאמרו דטעמא דר"י משום שמשקה טופח הוא והוי חיבור], **וי"מ** שהוא שוכח ותוקע את היד.

ב"ה הק' לב"ש ולא יכלו ב"ש להשיבם - דהלא אף אתם ב"ש מודים דטוענים עם חשכה קורת בית הבר ועיגולי הגת ע"ש שהקורות עגולים, ואמר ר"ז דלולי שהיה מכניס ראשו במח' ב"ש וב"ה היה אומר דשאני הני שכבר נעקרה כל טיפה וטיפה.
ב"ש הק' לב"ה ולא יכלו ב"ה להשיבם - דהלא אף אתם ב"ה מודים דאין צולין בשר בצל וביצה מבעוד יום אלא כדי שיצולו כל צורכן מבעוד יום, ואמר ר"ז דלולי וכו' היה אומר דשאני הני דרכך להפך בנחלים.

לר' יודן אסור להמשיך לצלות דבר שנצלה כמאב"ד אף דאין הדרך לחתות, והטעם משום דגזרו בכל דבר שדרכו להפך, אבל **לר' מנא** ס"ל דשרי דאל"ה מ"ט ב"ה לא השיבו דשאני דבר שצריך לצלותו כל צורכו מבעוד יום.

פ"א ה"ו
טו לב"ש אין שורין **אונין של פשתן** פשתן מנופץ שנותנים בתנור לבלבו אא"כ ההבילו החתממו, [וכגון אנשי העיירות שאינם מקפידים י"מ דהתירו דוקא להם, וי"מ דמתמתם חשיב תחילת מלאכה אף לבנ"א אחריים], וכן אין נותנים **צמר ליורה** אא"כ קלט הצבע [ה"מ כשאנינה על האש אבל על האש אפי' קלט הצבע אסור דחיישי' שיחוש שיתאכל הצבע ויוסיף

	<p>ניתן לקבל במייל וכן לקנות במחיר מוזל תחברת</p> <p>לישנא קלילא - זרעים</p> <p>בנקודות המכירה של 'מכון תמצית הש"ס'.</p> <p>פרטים במייל בגב הגליון או בטלפון: 052-7692282</p>
--	--

מיים, ו**בִּוּהַ** מתיירים הדלא אן עשה חן בשבת ודאי דחייב, ה"ג מותר לעשות כן מער"ש.

פ"ח ה"ו

לבו"ש אין פורסין **מצודות חיה עופות דוגים** אלא בכדי שיצודו מבעוד יום [וידוע שגנודו כן כיון שרואה את המצודה שאינה במקומה ובמקום שיש הרבה חיות את המצודה יכולה לצוד אלא רק חיה אחת או ב' חיות, וה"ג נ"מ לאה דהני בביצה דאין גוטלין אלא ממצודה שנצוד בה מעיי"ט, ודומיא דדגים הנמצאים מיים שיש שם הרבה דגים], ו**בִּוּהַ** מתיירים.

אסרם מוקצה, עוד תנן במתני' בדביצה הג"ל, דגים שגנודו בשבת אסורין ומעשה בכבדי שהביא ל"ג ואמר מותרים הוּן וקבע רבי להלכה הם מותרים - **לר"ח** מותרים למחר אבל בשבת אסור משום נולד שדמא דגו הכבדי בשבת [ואי"ה הוי מעשה לסתור], וקפ"ל דלא שגנודו בשבת מ"מ מותרים לטלטל היום כדי לאוכלם למחר ולא החמירו כ"כ בספק מוקצה, א"נ הא דמותרים למחר משום דהוי בכדי שיעשו, **ולר' חזקיה ור' עוזיאל ב"ח** מותרים ממש אפי' בשבת, וצ"ל גורסי' דר"ג מתיר מספק ומעשה בכבדי וכו', ורבי פסק להלכה כר"ג.

האם יש לענו"ם הכנה לשבת ונ"מ אי אית לה נולד - **ב"א** דענו"ם לא אכל צריך הכנה מער"ש ואפי' נולד שרי לעולמם ג"ג לא פליג על ת"ק, **וי"א** דענו"ם צריך הכנה [ושמעי' דר"ח רואב ס"ל דענו"ם לא בעי הכנה ממהיח ברב שאיחר לבוא לפניו ביו"ט מחמת שאכל תאנים משיירה של עכו"ם, עוד אמרו דתלמיד ר' מנא אכל פירות באנטוריים דס"ל אי"צ הכנה, ותלמיד ריב"ל לא אכל משום דס"ל דיש לענו"ם הכנה].

זמדמיותו שבכרם ענבים הזובת משקה ודרכן לשור - אסרוות ביו"ט משום נולד, אבל **פירות הדקל** [שבשצעים קצוים סביב הדקל ושככפים כיפין עלי הדקל עצמו, ונופלים הפירות מהרוח -] מותרים ביו"ט דהלי' שנפלו מעיי"ט.

פ"ח ה"ח

לבו"ש אין **מורכין לנכרי ולא טוענין עמו ולא מגביהין לעלי** מבעוד יום, וכ"מ מגיע למקום קרוב - **י"א** כדאמר שמואל מחוטרס לנהרדעא, **וי"א** עד שמגיע לביתו, **וי"א** עד שמגיע לעירו.

ולר' יוסי ב"ה מתיירים, **ולר"ע ב"ה** התייר דוקא אם יצא מהפתח ויקדש עליו היום.

אין גותנים לענו"ם וכלב ע"מ שיצאו בשבת, ומ"מ אם נתן לפניהם ונטלו ויצאו אי"צ למונעם והיינו ככלב שמונותיו עליו אדלא אסור, וכן בענ"ם איירי בניעי עכו"ם שמפרסים אותם עם עניי ישראל מפני דרכ"ט.

טז באיה אופן מותר לאומן עכו"ם לעשות ישראל בשבת, בביתו של ישראל אסור ובשל עכו"ם מותר **ואמר רשב"א** דה"מ בקבלות אבל בשכיר יום דעושה שבטיל הישראל אסור, וה"מ בתלוש שאינו מפורסם אבל במחובר לקרקע אסור דהרואה יאמר שהוא שכיר יום, **ובעיר אחרת** - מותר אפי' במחובר [אבל בקבלות אפי' בעיר אחרת אסור].

הלכה כרשב"א דבעי קבלות ולא שכירות - **בשבת** הג"ל, **באבל** שאסור שכיר יום לעשות מלאכת האבל, **ובע"ז** דביום אידן אסור ישראל לעשות מלאכה בביתו אבל בבית העכו"ם שרי, וה"מ בקבלות.

אין משלחין איגרות ביד עכו"ם כדי שלא יוליך בשבת לאל **בער"ש** ולא ביום חמישי, **ולבו"ש** אף לא ביום רביעי **ובו"ה** מתיירין ברביעי, **ור' יוסי ורבנן** לא היה נמצא כתבו ביד גוי מעולם, וכן נ"ח ב"ו שה"ג גבי הא דאין מפרשיין לים הגדול, ואם היה הדבר קרוב כמצור לצידון מותר וכוני"ז **אין מקיפין על העיר במלחמת הרשות** פחות מג' ימים קודם לשבת, אבל במלחמת מצוה אפי' בשבת מותר, דכ' **בזו"ם** השביעי תסובו את העיר שבוע עשרים, וכו' עד רדתה' אפי' בשבת, ובבבלי דרשי' ”עד רדתה' להתייר במלחמת הרשות קודם ג' ימים.

פ"ח ה"ט

לבו"ש **אין גותנין ערות לעבדן נכרי** אלא כדי שיעשו מבעוד יום [והוא שיעור הילוך ד' מילין כיון טהרה באלו שסמאין ערותיהן כבשרן], **ולא כלים לכובס נכרי** אלא כדי שיעשו מבעוד יום [ורשב"ג אמר דהוי גוהגין בית אבא ליתן לבגין לכן ג' ימים קודם השבת, וש"מ דקשה לכבס בגדים לבגדי יותר מבעוין], **ובו"ה** מתיירין ליתן עם השמש בעודה זורחת [קת"ע].

בא ומצא שהכובס מכבס לו בשבת אסור להנות ממנו בשבת אלא למו"ש בכדי שיעשו, וצריך לומר לו שלא יעשה כן, וה"מ

טובת בעוה"ב אבל בשכיר הנותל שכר אי"צ לומר לו כיון שעטיס בעבודתו [א.ה.ה. ויש לעי' מה דין ההנאה ממנו בשבת באופ"ז].

שוין ב"ש ובו"ה **שטוענין** בקורות בית הבד ועיגולי הגת דכבר נעקרה כל טיפה וטיפה ממקומה מחמת כובד הקוהר - **י"א** דשרי ליעז במשקין היוצאים משם ולא דמי למי פירות שזבו מאלהו דאסורים כיון דהכא נעקרה כל טיפה וטיפה, **וי"א** דאין ליעז וכן מצינו בברייתא.

פ"ח ה"י

אין צולין בשר בצל ביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום ואף לבי"ה משום דחיישי' שמא יחתה.

בן אמר **תבשיל שנתבשל כ"צ** מותר להשהותו ע"ג כירה **שאינה קטומה** הוא דהני לקמן דאין משהין ע"ג כירה אא"כ היא גרופה או קטומה היינו שכלא בישהל כ"צ [וסוגיית היר"ד דהכא ולא כ"ה מנא לעיל דה"ה דאין חיישי' לשמא יחתה אפי' אם רק נתבשל כמאב"ד], ואמרו דתני להלכותי כן ממתני' דבשר כדי שיצולו שרי להשהות דשאני בשר המצטמק ורע לו ואין לחוש לשמא יחתה, ולכן **י"א דר'** בון אמר דוקא לענין מיים שהם מצטמק ורע לו, וי"א דאף מיים אסור כיון דשאני צלי דאין לחוש שמא יחתה לפי דחושש שמא ייחרך הבשר אבל שאר תבשיל אסור ואף שהוא מצטמק ורע לו לפי דבתבשיל החמירו יותר.

זורה ע"ג כירה קטומה, אפי' תבשיל שור שצריך הרבה ביטול שנתבשל כמאב"ד מותר להחזירו ע"ג כירה קטומה אבל אם אינה קטומה אסור משום דגראה כמבטל [וכדאמר ר' יעקב בר אדא דחיוב השופת בדרה הוא מתישבשל כמאב"ד וצריך להתרות קודם שליש ביטול, אבל א"כ ליכא חיוב וא"כ שרי אף להחזיר].

האם מותר להחזיר חמין שהוחמו כ"צ לכירה שאינה קטומה - **יש שאמרו** בשם ר"ש ברבי דמתור, **אבל ר"ז** הק' דאם אסור להשהות ודאי אסור להחזיר ודלמא אמר ר"ש דברי לענין פסח דשרי ליתנו ע"ג גחלים משום דבני חבורה זריזין וכדלהלן, וה"ג דשרי להחזיר.

יז אין גותנים פתא לתנו **וזורה ע"ג גחלים** - **לת"ק** עד שיקרמו פניה, ושאני פת מתבשיל לפי דזריזות הנשים בפת יותר מתבשיל לפי שאין אוכלים פת חמה אבל התבשיל נאכל רותח [וסכנה לאכול פת חמה], **וב"א** מתיר אף אם רק קרם התחנות שלה, [ומודה ר"א **בלחם הפנים** דאינו קרוי לחם עד שיקרמו פניו בתורן]. **מי שעקצו** - **צרעה** ישתה צוננין, **עקרב** ישתה רותחים, ולא יהפוך בשתיה הג"ל משום סכנה.

פ"ח ה"יא

צליית הפסח בער"פ, משלשלין את הפסח לתנור עם השכה בער"פ שחל בער"ש ולא חיישי' לחיתוי משום דבני חבורה זריזין, אבל אייזין, דל"ח לחיתוי משום דצליית הפסח דוחה בשבת כיון דתני' בער"פ שחל בשבת צולנין אותו רק משחשכה ולא מבעוד יום.

פסח שצלאו בערב שבת אין מחזיר אותו כשהוא מחותך מפני פסולו דהלא א"א לאוכלו נא, וכן אין לצלותו כדי שלא יאכל צולה בשבת אי"ז אפי' נצלה כמאב"ד אסור משום דגראה כצולה בשבת [ולעיל דהתייר באינה קטומה איירי בנצלה כל צורכן], ואם נתיר להחזירו יבואו שלא לצלותו כ"צ וישתקע הדבר שלא יחזיר עד שחשכה, אבל מחמת האיסור יצלה כ"צ מבעוד יום, **ויזה"ס** האם מותר לחסם פסח מחותך דשמא גורו על מחותך כלל גזונא.

כמה יאחו האור ויחשב כמדורה, **מאחיזין את האור במדורת בית המוקד** ואף שנאחו האור רק מעט ל"ח שהכהנים יוליכו את האור בשבת לפי דכתיבם וזריזין הן.

מדורת הגבולין - לת"ק כדי שיצת האור ברובו, וכן **קורה** בעי רוב הארץ החיצון לאורך כולה [וכדתני עד שתפסל מלעשות מלאכה], **ולר' יהודה** אף פחמין' דקשה לבעור סגי בכל שעהן.

ד' מדורות סגי בהבערה כל שהיא אף לת"ק מדורת הגפת, הובל, החבל, והגלעתיים, וכן אמרו בחותל שהוא מלא גלעתיים, וה"מ בבריאות אבל בגלעתיים תשות שהן רעות צריך רובן.

חריות למטה ועצים מלמעלה סגי שיאחו האור בחריות.

במה מדליקין

פ"ב ה"א

יח במה מדליקין ובמה אין מדליקין, **פתילות שאין מדליקין בהם** - **לכש** לוגשא יש שקורין אותו דדינן מין עץ ואין מדליקין בצמר שבין הקליפה לעץ [אבל בעץ פשיטא דאין מדליקין כיון דהוי מדורה], **תוסין** פשתן שלא נערה כדכ' **והיה החסון** לנעורת', **כלך** אנכון קיסריי [ורשב"ג אמר דחזיר אצל כל מפרשי הים וא"ל דכולכא שמו], **פתילת האידן** ערוניתא הצמר שבין הקליפה לעץ הערבה, **פתילה הגדילה** **מבדר**, **ירוקה** שע"פ **המיים** פשתן שגדל שם וטעם כולם יתבאר להלן.

שמנים שאין מדליקין בהם - זפת, שעוה, שמן קיק [- **קיסוסא** שמן מצמר גפן, וי"א שם עוף כדכ' **ואת הקאת'** בפרשת שמיי היינו קיק], **שמן שריפה**, אליה, וחלב **[לנחום המדי** הי"מ שאינו מופשי, **ולחכמים** אין מדליקין אפי' במבושיל] **והטעם** לפי שאין האור נמשך אחריהם יפה נמשך לאחריו ונדעך וקופץ ושוכח ומוציא את הפתילה, ועוד שלא הוצת האור ברוב הפתילה, ואף דבעי שהוצת האור ברוב הפתילה ותנן לעיל דסגי אם ידלק בער"ש ברוב הקיף הקורה ואי"צ רוב עוביה וס"ד דאף במדורה כן, י"ל דחוי' דאיכא כמה שעורים ושאני ד' **מדורות** **אסור** לפי שהם מתבערות יפה וזבזב א"ש דלא תני במתני' שישא מין פתילה שאין האור נאחו ברובה, **והוכיחו כטעם זה** מדאמרו דבשבת חנוכה אין מדליקין נ"ח פתילות ושמיים דמתני', ולכא"י אי נימא משום דאין האור נאחו אחריו וחישי' שישא את הפתילה הלא אסור לראות מטבע לאור נר **חנוכה** ע"כ טעמא דמתני' משום שאין האור נאחו ברובו וחישי' שכיבה וכתבה זקוק לה.

ביעור קדשים בשבת ויו"ט, **ר' יוסה** ס"ל דמהא דאין מדליקין בשמן שריפה בשבת מבואר דאין מבערים את הקדשים בשבת והיינו אף דמלאכה הנעשית מאליה מותרת שבת [כיון דכ' רק 'לא תעשה כל מלאכה'], מ"מ אין שורפין את הקדשים ביו"ט ואי"צ לומר בשבת, **והמקוב** דכ' **לא** תותירו ממנו עד עוקר והותרו ממנו עד בוקר' ליתן ב' בקרים דאין שורפין עד יום טז' בניסן [ואי"ל דאולי ליכא ראיא דדלימא טז ניסן והו זמנו הולא אין שורפים גם במצוא יו"ט - כיון דכ' **והותרו מבשר הזבח** ביום השלישי באש ישרף' אף דשלמים נאכלים רק לב' ימים וליאה אחד] **לר' חסדא** הקדשים מתבערים ביו"ט באופן שהבעיר בעיז"ט אבל אין מבערים ביו"ט, ובכך א"ש הא דאין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט ובער"ש גם אין מדליקין משום יו"ט שחל בער"ש ויתבאר להלן עוד בשי'.

ביעור חמץ שנגמר בשבת בער"פ שחל בשבת - **למ"ד** דיליף ביעור חמץ מקדשים ואין ביעור חמץ אלא שריפה אסור, **ולמ"ד** דלא יליף מנותר שרי'.

יט אילה"ק לר' חסדא דביאר להא דאין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט דקאי על ליל יו"ט דתניפ"ל דאין מבערים את הקדשים בלילה כיון דהך מתני' כר' ישמעאל דתינוק אף יבזים השמיני אינו נמול אלא ביום מ"א אם עבר זמנו נמול בין שיום ובין בלילה, והו"ו קדשים לאחר היום השלישי וכן משום שריפה כשנטמא הוי עבר זמנו.

מילה וטבילה בלילה, **לר' יוסי** כל הנימולים ואף שעבר זמנם אין נמולים בלילה דכ' **ובזים** השמיני **ולר' יוחנן** **בשם ר"י** ה"מ ביום השמיני אבל אם עבר זמנו נמול אף בלילה **דאמר ר' יוחנן** דהנה כל חייבי טבילות כגון זב וזבה **טובלים** ביום דכ' **וספרה** להן שבעת ימים ואחר תהרה' דסופות בתחילת היום וטובלת, **מלבד** נדה וילדות שטובלות בלילה דכ' שבעת ימים תהיה בנדתה וילדת אתקש לנדה דכ' **כימי** נדת דותה תטמא' אבל נדה שעבר זמנה טובלת בין ביום ובין בלילה, **ותמן אמרו** נדה וילדת אין טובלות ביום אפי' עבר זמנה משום כלתה ודמותה שיאמרו שטבלה ביום קודם זמנה.

[מעשה באשה אחת שראו אותה טובלת ביום ואמרו דמסתמא עבר זמנה, וכן אמרו להקדים לעוברת זמן דחטבול אפי' ביום כר"ג דאמר מצוה להקדים משום זריזין למצות].

נדה שאנסה וטבלה כגון שנפלה מהגשר - **י"א** טהורה לביתה לבעלה, וטמאה לטהרות, **ונ"א** דטמאה אף לביתה דכ' **בנעי** בתים' **וכובס** שנית' ומהא דכ' שנית אף ידועה דהוא אחר כיבוס ראשון ולפי' דכיבוס שני ככיבוס ראשון לדעת דהיינו אחר שצויה הכהן, ולפי' מינה דכל טבילה בעי לדעת.

אופנים המזוהים לישאל להנות משמן שריפה, **בח** **ישראל** הרוצה לליק לבניה לאור נר. **טובלת פתילה בשמן שריפה של בת כהן**, ואע"פ דבי"ד התירו זאת בזמן שהיו זאבים מצויים מ"מ לא עמד ביי"ד הגדול וביטלה לתקנה זו, ובטעם דלא בטלו פ"י הרי"ש כיוון הדנאה של כילוי מתרומה אינה אסורה אלא מדרבנן, וכעו"ז אמרו בשביעית זשדה גניטיבה בשביעית לא תזרע למוצאי שביעית ואפי' בזמן שהמלכות אונסת והתירו חרישה ואטונה, ואפי'ה קנסו בחרישה שניה, אף בדראשונה לא קנסו בזמן המלכות.

ישראל המתעסק בממון כהן, ישראל שהיה מאכיל את בקרו של כהן או שהיה אורג את בגדו - מדליק הישראל בשמן שריפה לפי הדואו לצורך כהן.

ישראל וכהן שהיו שותפים בחנות מדליק הישראל ועולה לעלייה ויורד כדי לעשות אצו"ז של כהן, אבל לא צרכיו של ישראל.

כהן שבא לעשות חשבון עם ישראל והדליק בשבילו שמן שריפה אין מחייבים אותו לכבות עד שייכבה מאיליו.

ר' חיה ציפורה שהיה כהן האיר את הדרן לפני פועלו ר' חניה בר עכברי שהיה ישראל לפי שרצה שלמחרת יבוא לעבוד אצלו שוב וחשיב צרכי כהן בכך, ואף כשהגיע ר' חניה לביתו לא היה ר"ח מכבה את הנר אלא משאירו בביתו כדי שיוכל לשכב ולהשכים לבוא למחרת.

אדא שהיה כהן רצה להדליק נר שבת ע"י **שיטבול פתילה בשמן חולין** ויחשב לעירוב בשמן חולין בשמן שריפה אבל א"ל ר' אימי שהשמן בטל לגבי פתילה אי"ז חשיב עירוב.

ר' אמי שהיה ישראל טבל פתילה בשמן שריפה, אבל ר' איאלא לא הדליק בשמן של כהן שהשמש נתן לו החושש לגזול שמא אין דעת בעה"ב ע"כ, ואין רשות לשמש לבזבז ללא רשות בעה"ב.

כ הדלקת נר שבת ויו"ט מתערובת שמן שריפה, ר' יסא הורה הדרוצה להדליק נר של שבת בנר שהיה בו שמן טהור אלא למצותו אלא מוסיף לתוכו כוב שמן חולין ומדליק אף כשיש גיעין אין להוסיף עליו, **וינתן בן עכמאי** [שהיה אדם גדול ובקי במשניות] התיר לבת כהן אף לערב שמן חולין בשמן שריפה ואף דאין מדליקו נר שבת בשמן שריפה מ"מ כיוון הדטעם שאין מדליקין משום דא שורפין את הקדשים ביו"ט לכך אם הוסיפה משל של שהו לא גזרו, ודאדא התספק לעיל האם מותר לטבול בשמן חולין שמא שמשא כהן היה ולכפי נר שבת, א"נ טבילת הפתילה גריעה מהוספת שמן, [ור"ח חזו על ברייתא זו לפני רבי וימנורו ליונתן בן עכמאי לחכם].

באיזה חלב אין מדליקין, יש **שאמרו בשמן שריפה רב** דאם הוסיף שנתו האלב מותר להדליק בו וישק' דממ"ט מתיקין אותו ואינו קרוש מדליקין בו אפי' אם לא הוסיף שמן, והאם בשאינו מחלי אפי' אם הוסיף שמן אין מדליקין בו, **ויש שאמרו בשם רב** דמדליקין בחלב מותרין וקורבי דגים שמוחו, אבל שמן דגים דמבואר לקמן דמדליקין בו איידי בשמן מעינו של הדג, [וכן כשר"ח בר אשי החאחר מלבוז לפני בר לוי שחיפש שמן זית להדלקה - שאלו רב היה יכל להדליק בקרבי דגים].

מצינו סתירה האם מדליקין בנפט וי"ל - דבשחור מדליקין ובלבן אין מדליקין מפני שהשלהבת עף ונדבק בכותל ויזא בחול על ממונו ויבוא לכבותו, ובבבלי מבואר דאף בחול אין מדליקין בו מפני הסכנה.

פ"ב ה"ב

אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט דאין שורפין את הקדשים ביו"ט וגזרו תרומה אטו קדשים, אבל בשאר שמונים דתני לעיל מדליקין ביו"ט דאין חשש שיטה ביו"ט, וכן טעם דלא הוצת האור ברוב הדלק אין לחוש שיכבה כיון דיחזור וידליק.

עיסון, לר' ישמעאל אמר דאין מדליקין בעיסון פסולת זפת ויזחו ר' מפני כבוד השבת, [וקמ"ל דדוקא מפני כבוד השבת אבל אי"צ להרחיק ד' אמות כדי להתפלל מעיטון אבל אי לא תני מפני שריחם רע הו"א דאין מדליקין בהם משום דצריך הרחקה לבריכה], והא דמדליקין בשמן **בקרב** **דגים** אף שריחם רע מ"מ בשעה שהם דולקין אין ירחם רע אלא לאחר שנכבס.

לחכמים מותר להדליק בכל השמנים כשמן שומשמן ושמן אגוזים שמן צנונות שמן דגים ושמן פקועות, בעיסון ונפט.

בר שרפון אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד, **והק"ר** **לר' נורי** דא"כ מה יעשו אלו שאין להם שמן זית [כאנשי בבל שאין להם אלא שמן שומשמן, ואנשי מדי באגוזים, ואנשי אלכסנדריה בצנונות, ואנשי קפודקיא שאין להם אלא נפט], ולכן אין ללקפק אחר הראשונים.

מהץ מדליקין **בצור** מפני שהוא שרף ואין מדליקין ביוצא האהל מלבד פשתן, כדלהלן.

פ"ב ה"ג

כל היוצא מהעץ אין מדליקין בו לרש"י כגון לעשות פתילה מקנבוס וצמר נפך, אבל לרוב הראשונים הניו היו מיני זרעים, והיוצא מן העץ היינו לבנש וכו', לפי שאין עושה שלהבת מלבד פשתן שעושה שלהבת, וכ' אצל המנורה 'להעלות נר תמיד' ושיערו חכמים אין עולה אלא פשתן, ודרשו דבעי שתהא שלהבת עולה מאיליה.

כל היוצא מהעץ אין מטמא **טומאת אהלים** דאין האהל מטמא מהמת [אבל כלים שחתח האהל נטמאים] מלבד פשתן דאף האהל עצמו נטמא.

כל היוצא מהעץ אין בו דין **ע"ג** אצבעות ואינו חשיב בגד ולכן מסככים בו ואין טומאה אלא בגעג"ז ספחים, [ועשו אותו כבגדים העבים ביותר או הרכים ביותר, שאין בהם תורת געג"ז], מלבד פשתן דבגעג"ז חשיב בגד 'דילפי' 'את המכשן תעשה וגו' שש 'משור' לשש דפדי המגהות שש' כ"כ פארש פשתים ונמצא דיש'ש היינו פשתן.

כא טומאה באהל העשוי מעור בהמה, הנה אהל העשוי מעור בהמה טהורה ודאי דמקבל טומאה כדמצינו באהל מעורות אילים מאדמים, ועורו בהמה טמאה **לר' יהודה** **ור' נחמיה** מק"ט דפי' לעורות תחשיים שהיה במשכן דהוי בהמה טמאה - **לר' יהודה** טיינין בהמה טמאה ונקראת טיינין תכלת לפי שצבעה דומה לתכלת, ולר' נחמיה בקרי לטינין, אלא אהל במבהמה טמאה מק"ט דפי' דתחש הוי חיה טהורה ולאחר מלאכת המשכן נגנזה, ושם חיה זו קורט ונקרא תחש ע"ש צבעו והיתה לו רק קרן אחת כדכ' 'ותיטב לה' משור פר מקרן מפרס' מקרין כתיב חסר משמע קרן היתה לו.

באיזה אופן אהל פתוח מחוץ מוקט מקבל טומאה, הנה כל בגד שיש בו געג"ז ספחים מק"ט בכל גווניו, ובפחות מגעג"ז ספחים עד געג"ז אצבעות היכא דאחשבניה מק"ט, ובאופן שלא הכין כגון שהתקינו לפקוק בה את המרחץ ולאנערו בו את הקדרה או לקנה בו את הריחיים [בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן דהיינו -] בין אם הכינה לטלאי ובין אם לא הכינה לטלאי **לר"א טמאה** ואף כשלא הכינה לטלאי מ"מ לא בטל תורת בגד אם רק התקניה לפקוק בה את המרחץ וכו', **ולר' יהושע** **טהורה** ואף זה שחכינה מ"מ מן התקניה לפקוק בה הכין ביטל תורת בגד מיניה, **ולר"ע** אם הכין מטמא ואם לא הכין לטלאי דמה שחכין לפקוק בו את המרחץ אי"ז עושהו בגד [אבל אי"ל דמן המוכן שאינו מן המוכן אם הניח בבית או זרק לאשפה - כיון דהנה תנן במס' כלים דגעג"ז שהשליק לאשפה חוץ משל ארגמן והזהירות ואמר ר"א דאף מטלית חוטה, ובבכרז דר"א מודה לת"ק כיון דאמר בלשון 'אף' ומבואר דס"ל לר"א דאם אינה חדשה או של ארגמן וזהוהית טהורה, והכא אמר דאף שלא מן המוכן טמאה].

פתילת הבגד שקיפלה ולא היבהבה - **לר"א** טמאה ואין מדליקין בה [כמבואר בהתקניה למרחץ, וילפי' ממתני' דשבת דאין אכן פקק בה את המרחץ ולא רק התקניה לכך טהורה היא], **ולר"ע** טהורה ומדליקין בה [אבל אם הכינה לטלאי טמאה כמבואר במתני' דכלים] ויתבאר בהמשך בדר"ע ס"ל דמדליקין אפי' בפתילה טמאה משום דנח' על עיקר טעמא דר"א לטול'.

טעמא דר"א דאין מדליקין בפתילה הנ"ל - משום גזירה דנראה כמטהר כלים בשבת מחמת שהיבהבה ואף דמדליקה מבעוד יום צ"ל הגזירה היא מחמת יו"ט שחל בער"ש, ואיירי בפתילה שיש בה געג"ז מצומצמות דאל"ה הוין כמתון מאיליו [אבל אי"ל דבקיפול עצמו נטהרת כיון דהאומנין רוצים בקיפול לטלאין], ויש טהור' דהלא אם **תיקן פתילה זו לרפואה** ודאי דטהורה כיון דמאיסא לטלאי בואפי"ז וכפי שבוואר.

אף דהיה בדין שתהא הלכה כר"ע שהוא ומכריע בין ר"א לר"י מ"מ אמרו דהלכה כר' יהושע המיקל משום קולא שהקילו בגע"ג.

הנה רב ס"ל **דמסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים** כיון דהוו קומצה, וכיון ולא מצינו חילוק בד' רבין כלים טהורים לטמאים

ע"כ דרב כר"ע וס"ל לר"ע דמדליקין אפי' בפתילה טמאה דאי כן בטוהרה רב דאמר כמאן [י"ל בגי' הנמי' 'לא סוף רבד טמאה אלא אפי' טהורה - ה"ל דאין מדליקין בתן], בבבלי פי' בדעת ר"א משום דס"ל דמילתא צריך שידליק ברוב היוצא מהפתילה ר"כ אסור להסיר ידו עד שידליק רוב, ונמצא מדליק בשבר כלי, אבל ר"ע פתילת, ונמצא דאין כאן אלא עץ בעלמא.

פ"ב ה"ד

כב הרוצה יקוב שפופרת של ביצה וליתן ע"פ הנר בשביל שתהא מנטפת לתוך הנר - **לת"ק** אסור ואף אם היא של חרס, וילה"ס האם טעם האיסור משום שלא הוצת האור בכל טיפה והוי כמתחיל הולקה בשבת, וקמ"ל בחרס דל"א הדשמן בטל אגב שהכלי מאוס, ואו"ז משום דחייש' שיסתפק מהשמן כיון והקצת נשכב ממכבו, ונ"מ בנודות העשויות מדקל שיהן סתומות, ואין לחוש שיסתפק מהן בשבת, **אמנם אם היוצר החתכל בתפילה מותר מפני שהוא כלי אדוח וחשיב כאליו הותחל בכל טיפה וטיפה, ולטעם דחייש' שיסתפק מיניה בידי מיניה משום איסור שבת או"ה** אם **חירבה בסיד** או בגיפסוס, **ור' יהודה** **מתיר** בכל אופן, משום דס"ל דמשקה טופח הוי חיבור והכא צ"ל דאיירי ביש קילוח המחרב בין הכלים.

הרוצה למלאות קערה שמן וליתן אור הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת - **לת"ק** אסור, **ולר' יהודה** **מותר** דס"ל לר"י דאם רגלי הטובל השני עדיין במקוה לא חשיב דנתסר המקוה ממ' סאה כיון דמשקה טופח הוי חיבור וה"נ השמן שעל הפתילה הוי חיבור, ומטעם זה התיר ר"י **פתילה אחת בב' פסויות** או בב' קערות או בב' תמחוין אבל לת"ק אסור.

פ"ב ה"ה

כזיבו מפני הסכנה, המכבה את הנר כשיש חשש פיקוח נפש וכגון מפני שהוא מתיירא מפני גוים ביום חגם שאין מניחין אור אלא בבית עבודת איללים שלהם, או מפני לסטים או מפני רוח רעה בחולה שיש בו סכנה - פטור, וכיון דמחמת פקו"ז מותר לתחילה מצינו דרבנן דקיסרי שנו במתני' 'מותר'.

המכבה את הנר מחמת דחס על הנר או על השמן או על הפתילה - לר' חייב, והר"י יוסי פטור א"כ מכבה את הפתילה לצורך הפקח דהוי כינוי לצורך כיון דנח להדליק בכה"ג [וכפי שהיו שמש' שמוכרין ליה הבהוב, וי"מ מפרין שהחריכה מפוררת לגופה של פתילה, וס"ל לר' יוסי דמלאכה שאי"צ לגופה פטור וכדעת ר"ש גבי מוציא א"כ הית מביטה לת"ק חייב ולר"ש פטור כיון שאין ההוצאה צורך לו].

המת דהק' לר' יוסי מ"ש מציל שמן מהיות דחייב משום מפרק והלא עושה מלאכה בר ביות ואי"צ אלא לשרוף, וה"נ אינו מכבה אלא את הפתילה ולא עביד מלאכה בשמן [אף דבעי לפעולת הסחיטה הוא צריך לפעולה הכיבו מ"מ א"כ הסחיטה אלא צורך היות לר' חייב השמן], ותי' דשאני היכא דלא עביד מעשה בגוף הפתילה אבל היות והשמן אחד הם, וי"מ דאפשר דס"ל לירושלמי דאף הטובל משמן מהנר חשיב על הנר [ול"ז במכבה לצורך השמן], והק' לת"ק דר' יוסי לר' נימא דהמציל מהותי' [באופן דליכא איסור] תלויב משום כיבו, ותי' דשאני הכא הדשמן בטיל לפתילה וחשיב דעושה מעשה בגוף הפתילה.

כל המלקקין כגון הקורע בחמתו על מת פטורים, **חוץ ממבעיר ועושה חבורה** דבעי קרא להתייר מבשבת, וכן מבעיר דחייב בכל מקום ילפי' מדאסרה הבערת בת כהן [דילפי' מושבות ד'כל מושבותיכם' ממושבות דפרשת רוצחים] - **לבר קפרא** **חייב אפי' אי"צ לדם ואי"צ לאפר, ולר' יוחנן** אין חייב אפי"ז צריך לדם ולאפר כיון מילה הבערה אדח צורך קצת מחמת הדוח מצוה, וכ' התוס' כשנת דלפי"ז שאר מלקקין שהוא תיקון קצת דומיא דחובל לכלבו וצריך לאפר פטור כיון אי"ז תיקון חשוב ועוד דאינו תיקון בגוף הדבר אלא לצורך דבר אחר [ול"ז לסותר ע"מ לבנות], אבל בירושלמי משמע דכה"ג חשיב ע"מ לתקן וחיוב.

אילה"ק על ר' יוחנן מהא דתני שור שהדליק בשבת חייב והוא שהדליק בשבת פטור מפני שמתחייב בנפשו [ואיל דר' יוחנן קאי על פטור חטאת כיון דתנן דכל שמתחייב בנפשו, בשוגג חייב חטאת] אן ג"ל דאין חיוב תשלומים דבדר דאילו היה צריך לאפר היה פטור מתשלומים מחמת דצריך לאפר [וכדאמרו 'מכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת' דאין לחלק בין שוגג למזיד בין בחיוב בהמה בין בפטור אדם].

כג אילה"ק על בר קפרא מהא דכ' ל"א תבעור וכ' כ"ל מלאכה' דאמר ר' יוחנן דמבזה ר' יצאה ללמד על כל המלאכות דכל שהיא אב מלאכה חייב עליה ואפי' עשה כל המלאכות בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת, ואי נימא כבר קפרא ילה"ק הלא כל המלאכות הוו לצורך ובהערה חייב אפי' אינה לצורך - כיון די"ל דבר קפרא ס"ל [דלא כר', ויחנן א"כ] כר"א

ר' חונא פליג על הכרז דר' מנא עליל קוסמה והובערה שריר לכתחילה כיון דתני דגזרו שגוג אטו מזיד ממוה האומרים שניתוה והשהו תבשיל בשווג אבל אמרו לו דלא נחשדו לבשל אלא רק להניח ולכן גזרו רב גמניה, ונמצא דאף דמבשל בשוגג מותר מ"מ משהו בשווג אסור ולפ"ז אפש"ל דר' חייא אמר דקסמה ונתלתבה בשווג מותר אבל לתחילה שטא אסור, ובידך בתרומות מבואר באפי"א.

אף לאחר הגזירה 'במנייה' חזרו לומר דדוק במצטמק ויפה לו אסור אף בשוגג, אבל במצטמק ורע לו שבא לכלל בישול ומעתה הצימוק רע לו בשוגג יאכל, ודוגמא למצטמק ויפה לו - כרוב, אפונים, בשר טרוף, ראשי לפתות, וראשי קפלוטות, וכו' ביצים (ואמרו על ביצים מצומקות כעוזרות ויפה להם והם כפינקריטין מין פרי), ודוגמא למצטמק ורע לו - מים חמין.

לא תמלא אשה קדרה בעססית ותורמסין מניו קטניות ותתנם בתנור בע"ש עש חשכה, ואם נתנה אסורים למו"ש עד בכדי שיעשו והא דנאכלים בכדי שיעשו - י"א דה"מ במזיד וכר"מ אבל בשוגג יאכל בו ביום, וי"א דאפי' בשוגג וכר' יהודה, [ומסתבר כר' יהודה דס"ל סברת בכדי שיעשו].

הנוטע בשבת והנוטע בשביעית
לת"ק בשבת - בשוגג יקיים ובמזיד יעקור, ובשביעית - אף בשוגג יעקור וטעם החומרא בשביעית **י"א** לפי שנחשדו שראף על השביעית ולא נחשדו על השבתות, ו**י"א** לפי שמונים לשביעית ולא לשבתות ואם יקיים את גידולי השביעית ידעו הכל שנטעה בשביעית ובזאז להתייר אף במזיד, ו**י"מ** בנטע תוך ל' קודם השביעית דליכא חשד דהוין קודם השביעית [אך אין לחוש לתוספת שביעית כיון דהוי דרובין ומאידיך איכא חשש מניין לתן דמינין השנים מחחיל בשביעית (לכל פחות מלי יום נחשב כשנה באבה), וצ"ל דהך גנט היינו הורשיד דאלי"ה א' מוניס את השביעית כשנה שניה באופן נטע קודם ל' יום של שביעית א"ל ס"ל להך סומיא דיום בשנה הוי שנה ובעי ל' יום להורשה, ו**י"מ** **לאידך** בנטע תוך ל' יום קודם שמינית ונכנסה שמינית דאיכא חשד דהוי עבר על איורש שביעית ומאיך אין חשש מנין.

ולר' יהודה (חילוף הדברים) לשביעית בשוגג יקיים דלא גזרו על השוגג, ובמזיד יעקור ו**יס"ל** ר' יהודה דטעם האיסור מבזיד כמ"ז מפני החשד דאי כמ"ז מפני המנין אין ג"מ בין שוגג למזיד, ובשבת אף בשוגג יעקור לפי שהניית שבת עליו ואין ג"מ בין שוגג למזיד וע"י שממתין בכדי שיעשו נחשב כלא נתנה ממעשה שבת.

באיזה אופן התירו ב"ה להחזיר לכירה
הנה אם נטל מבעוד יום מחזיר מבעוד יום ואם נטל בשבת מחזיר בשבת, וי"ה ס"ל בנטל בער"ש הוא מותר להחזיר בשבת י"מ דאריי אפי' בתניה דיריה"ם והאם הוי כמניה בתחילה, ומשטו מדאמרו דדוקא **אם הניחו בארץ אסור לטלטלו** ואיידי בנטל בער"ש, וי"מ הדפסק דבאפי' בעוד הכירה ביה, והא דאמרו דאם הניח בארץ אסור מלתא כדאפי' נטלו מחשכה.

עוד בכללי נושה ר"ה היה מחזיר
בשבת לכירה אצל ר"ה הגדול אפי' **מדיוני** **התחתונה לעליונה**, וכן **אפי' מכירה שהבלה מועט להבלה מרובה**, [ור' אמי אמר שלא שמע שמעוה זו מר"ה, אבל אמרו לו ד'לא שמענו אינה ראיה], עור אמר דהא הדניח ע"ג קרקע אסור מ"מ אם הניח על גבי מוקא או ספסל מותר להחזיר אף היה מפוחים פי' ערדיין ניכרת הריגתו, וה"מ כשלא העביר ידו ממנה, אבל אם אינה מפוחתא אז אפי' מפוחמתא אבל העביר ידה ממנה אסור.

פ"ה ה"ב

כח תנור
מתוך שקצר למעלה ורחב למטה חומו רב ולכן אפי' אם הוסק בקש וגבבה לא יתן קדרה בתוכו ואף לא יתן עליו לפי שחומר רב ואין נראה כנרוף ואתי להשתוות על כירה של גחלים ויבוא לחתוה, ור' יודן גרוף בביתו בדבוחת שרי להשתוות ויבוא גרוף אם נותן את הקדרה על ג' אבנים, ובלבד שלא ידעו השכנות ויבואו להלק באיסורי שבת.

תניא **דאין סומכין קדרה לתנור** ור' שמי שמסך לתנור עשה כן לפי ש**לא שמע** להך ברבייתא דאין לער לסמוך.

ייבוש בדים בתנור, ר' מנא זולז וגזר בנשים שהיו מייבשות בגדיהם באויר התנור משום דהמים שבתנור מתבטלים, א"י חיש' שיחתה כדי למרר הייבוש.

כופת
שוה למעלה ולמטה ככירה אלא דיש בו מקום רק לשפיתת קדרה אחת וככירה של מקום לב' קדרות, ולכן אם הוסק בקש וגבבה דינו ככירה, והאם הוסק בגפת ועצים ידו כתנור.

מה נחשב כופת לענין שבת ודמיא, **לענין שבת** אזלי' אחר ההיסק בקש וגבבה ככירה וגבפת ועצים כתנור, **לענין**

טומאה

לקבל טומאה כתנור (משטיקוה לאפות בו פובנגין), ואם עשאו לבישול משטיקוה כדי לבשל ביצה קלה, ויגופיפהם שונים [בן אפיה לבישול א"י אסור דכופת בשבת דוקא אם הסיק אותו בפנים אבל בחוץ דינו ככירה, אבל בטומאה תליא דאם פתחו ממלמעה דינו ככירה ואם פתחו מהצד דינו כתנור.

פ"ה ה"ג

פירותים ביצה בצד מיחם
נוהטת לצלותה ע"י חום המיחם.

תולדת האור, **לת"ק** לא ישבור ביצה ע"ג סודרים חמים מחמת האור ותולדת האור אסור משום בישול, ור' יוסי' מתיר דאין בישול אלא באור ולא בתולדת האור, וכמו דס"ל שאין חימומו ברור כן ס"ל לר' יוסי' חימוצו ברור **בגי הפוח של תרומה שריקו ונתנו בעיסה**
הימצימה דועהיטה מותרת באכילה לוה, אבל לת"ק הניטה אסורה לפי שאין בחמץ בטל ברוב, ואף כשיש קא' בעיסה, [וה"מ דנח' ת"ק ור' יוסי' כשחימץ במי התפוח אבל במחמץ בגופו אף לרבנן שרי כיון דריחא לאו מילתא].

לא יטמין ביצה בחול ובאבק דרכים
כדי לצלותה ומבואר לקמן דהטעם משום שעושה חריץ, וכע"ז אמרו **גפה** תאנה **שטמנה בתבו וחררה שטמנה בגחלים לת"ק** אם הם מגולים ניטלין בשבת ואם לאו יניטלין משום לטלטול תבן המוקצה לטיט, וכן גחלים שהם מוקצה, ולר"א **בן בתרא** אף אבן אין מגולין תוחב שפוד או סכין ונטולן, וס"ל לר"א בן תדאי כר"ש [שנח' על ת"ק] והתניי לגזרו מיטה סכא וספסל וקתדרה אע"פ שעושה חריץ משום דבר שאין מתכוין שרי, א"ג היתר דר"א בן תדאי משום לטלטול מן הגז והא דלכא"י מבעיר את הגחלים י"ל דס"ל כר"ש דדבר שאין מתכוין שרי, [וחותה גחלים להתחמם דחשיבי מתכוין משום דרזעה בהבערות], אמנם **א"ר חכמים מודים** אבן ונכסא שרגליו שקועות ביטט דמותר **לטלטלו** שאין **הגומא מתקיימת** לול' עושה חריץ וכן **ל"ח** בחזרות משום חופי גומא, לפי שאין הגומא ניכרת, וכע"ז **מבואר** במתני' דאין מגררין את כל הכלים בשבת חוץ **מהעגלה** מפני שהיא כובשת אבל אינה עושה חריץ, [נש שהיכוחי דמותר לגזרו כסא ממתני' דכלאיס דלפת וצוננות שעליהן בחוץ וכו' ניטלין בשבת כפי דמיוז עפר ונשטמ לגומא וע"כ דמריירי בעפר רך אבל אמרו דדילמא אתיא כר"ש משום דאינו מתכוון אבל לעולם לרבנן אסור, ואין לדחות דמתני' אתיא דלא כר"ש כיון דר"ש מתיר ספיחוי שביעית באכילה ותנן הים כסיפא אינו חושש משום שביעית, מ"מ אין לדחות כן כיון דאף ר"ש המתיר באכילה מ"מ אף ר"ש אסור לזרוע עושה שבת וכן יש לגידולין קדושת שביעית וכדתנן **על מתני'** **דאינו חושש** על משום שביעית, ולא משום קדושת שביעית].

כט בישול בחמה ותולדת חמה, **בישול בחמה** כיו"ע שרי, **ובישול בתולדת חמה** - **לרבנן** **דבבל** אסור, **ולרבנן דא"י** שרי, **והא** דתני דלא יטמון ביצה בחול ובאבק דרכים ולכאזי מבואר תולדת חמה אסור - י"ל דהאיסור משום שעושה חריץ הנכיל [נראיה דצ"ל כן מרלא תני קמח דלא שייך ביצה ע"ג], **אילהא** **לרבנן** **דבבל** מדתתיר רשב"ג ליתן ביצה על ע"ג גג שיש בו סיד ורתוח וכן דלא שייך ביה חריץ ע"כ תולדת חמה שרי, דיל' **לרבנן** דנן על רשב"ג.
אנשי טבריא הביאו סילון של צונן באמה של חמין מחמי טבריא, משום דהוי תולדה דחמה, ומיחו בהם חכמים [לרבנן דבבל א"ש דמיחו בהם, ולרבנן דא"י י"ל דאה"נ והלכה דלא כחכמים שמיחו בהם אלא כאנשי טבריא], ואמרו להם **חכמים** דאם עושים כן בשבת הוו חמין שהוחמו בשבת ואסורים בריחצה ובשתיה, ואם הוחמו ביו"ט מותרים בשתיה ואסורים בריחצה ומבואר לקמן ל.
דשאני רחיצה שאינה שוה לכל נפש שאינה אלא לתענוג וכי' **אך** לפי שאיכל לכל נפש אלה לבדו יעשה לכס' [והשיבו פלילוסופים ואבלט דשאני רחיצה לפי שלא רצו שיתיר הדבר, וכמו שאין אדם רוצה שחבוק סריס באשתו כדי שלא תתפרץ].

גזירת המרחצאות,
הנה מעשה דאנשי טבריא היה קודם שגזרו על הרחיצה דהנה מתחילה היו סותמין את הקמין נקבים שיש במרחץ שדרכן הנים מתחממים מאש שתחת המרחץ ונכנסו לרחוץ בשבת, וכיון שנחשדו למלאות עצים [א.ה.ה. בער"ש, וכן לפתחו את הנקבים] נש חשש אידי לחתוי אסור את הרחיצה והתירו להזיע, וכשנשדו לרחוץ כשכנסו להזיע אסרו אף להזיע וכיון דאסרו אף להזיע היו מכסיס את האמבטיה בנסרים, וכשנשדו לגלות את הנסרים שהיו באמבטיה של המים

המתוקים החממים, ואמרו שרצוה במים המלוחים הזענה אסרו להם את הכל, **ויבין ותגמרו** התירו להם יצוניה ולהשתטף בצוננין עד שהתירו להם מי מערה מקורה שהוחמו באש ומחמת הקרוי אין החום יוצא, וכן התירו חמי טבריא, ולא התירו להביא אלונטית שמסתפף בה, ואפי' ע"י עירוב דחיש' שמה יסחוט, אבל ר' חנינה בן עקיבא [וכן רבי] התיר אף הביאת אלונטית, והא דתנן דמסתפף אדם אפי' ב' אלונטיות אבל לא יביאם לביתו וקמ"ל דאף שאין כ"כ הרבה מים י"ל דאתאי מתני' קודם שהתיר רחב"ע להביא אלונטית.

עוד התיר רחב"ע **להטמין בעצה שבים** דשרי להטמין פירות בעשבים שגדלו שם ולא יזכשו טומאה אף שהן לחים, א"י התיר להטמין בער"ש לפי שאין מוסיפים טבלי, **וכן התיר כאצורה** להוציא מים מהנהר לגזוזטרא שיש בה ד' אמות ע"י שחוקק נקב באמצעה ד"ט על ד"ט ולא חשיב מוציא ממכילת' להי"ז כיון דרואים ל"ט כ"ט שסביב הגזק נאכלו כפופין והו"ל מחציה תלויא.

עוד בין רחיצה בשבת, קודם שהתירו רחיצה בחמין תניא **דהרוחץ במי טבריא** - לת"ק הרוחץ היה מזלף על עצמו כדי שישנה מדרך שעושה בחול אבל לא יזלף אחר עליו, **לרי"ש בן מנסיא** אף לא יזלף על עצמו לפי שהוא מרבה את ההבל זיעה ולא התירו אלא להשתטף אבל לא להזיע, ועוד דהוא מכבד את הקרקע ע"י המים ואתי לאשוויי גומות, וכן אסור לזלף - ר' אחא ב' ר' ציחק שעגלה למרחץ בר' יטסס, ור' אבהו ג"כ אסר למזלפין ע"ע ומימילא עליו, אבל ר' לונטי ור' יונה לא חששו ליחיידאה ר"ש בר מנסיא, והתירו לזלף בשינוי.

ל ר"ת במרחץ ובמקומות המטונפים, **ר' ציחק** **שאל את רבי** במרחץ האם מותר ליתן **צלחות** של צוננין לתוך **מרחץ** חמין, והשיב לו דלתוכו אסור אבל יכול יתן כבלי שני לפי שאינו מבשל, וכן אמר ר' יעקב בשם רבי"ל דשואלין הלכות במרחץ במרחץ ובית הכסא רביה"ל, [כר"מ] שהשיב לרשב"א במרחץ דאסור לקנח גופו באלונטית בשבת, וכן אסור להדיח את הקרקע משום אשוויי גומות], וכן תני דשואלין במרחץ וכו', **אבל** **רב** אמר דאסור אף להשיב דאסור לענות אמן במקומות המטונפים.

חמין שהוחמו מער"ש לשבת או מעיו"ט ליו"ט לאחר שאסרו את הרחיצה - לפי **שמואל** רוחץ בהם פניו ידיו ורגליו **ולרב** רוחץ כל גופו אברים אברים.

מוליירי
כלי מים שיש בו בית קיבול קטן בצידו ליתן שם גחלים לחמם המים, ואם הוא גרוף שותים ממנו בשבת אבל **אם** לא **גרף אסור** ואפי' קטם - **י"מ** לפי שהגחלים נוגעים בגופו ובכירה לא התירו אלא ע"ג אבנים, ו**י"מ** משום שהרוח נכנס בגופו והגחלים בוערות ואף כדירה קטומה והובערה שרי שאני הכא דעומד לכך מתחילה, ו**י"מ** משום שעשושי פרקים פריקים והוא מתיירא משום יגמרו המים ויבוא להוסיף מים.
ודוקא מוליירי כשהוא גרוף שרי אבל **אנטיכי** כלי שיש בו ב' שוליים והגחלים בין השוליים והמים למעלה אף אם גרף אין שותים ממנה.
דשאני אנטיכי שמקום השוליים מכוסים והחום משתמר שם [א.ה. והוי כתנור], א"נ שטא האיסור הוא משום הטמנה והא דל"ח בכירה כיון דאין מניח על גוף הכירה, אבל צ"ע דמציונה הטמנה רק כבלי ולא במאכל עצמו, ואמרו רבנן דקיסרין וכן אמרו בשם רב **ידאם היתה** **גרופה** **ופתוחה** **מלמעלה** **והחום** יוצא ממנו שרי.

פ"ה ה"ד

כלי ראשון שאינו על האש, **מיחם** **שפינתו** מע"ג האש לא יתן לתוכו מים צוננין לחממם במים החממים, אבל נתן לתוכו להפשיר את צינת המים, וכגון שנתון הרבה מים שאין כסח המים החממים לבשל, וכן ליתן לתוך הכוס לעולם שרי דהוי כלי שני.
אמרו בשם ר' יוחנן דמשמעו כסיפא **דאין** **להפשיר** **מים במיחם** אבל רק בתוך חמם, **אבל אמרו** **דברשיא** **מדויק**, [וכן אמרו בשם **רב**] דדוקא לחמם אסור, אבל להפשיר שרי.

באיזה אופן התירו להפשיר מים, **לב"ש** **נותנים** **דוקא** חמין לצוננין דתתאה גבי אבל לא צוננין לתוך חמין, **ולב"ה** בכוס נותנים אף צוננין לתוך חמין דכלי שני אינו מבשל ובי"ש אסור אף בצלי שני, **אבל באמבטי** שהיא ליל ראשון מותר דוקא חמין לצוננין אבל אין נותנים מים 'מועטים' לתוך חמין, אבל צוננין 'מרובים' ס"ל לביה דמותר וכן אמר ר"ש בן מנסיא מותר ליתן צוננין מרובים לחמין.

רב דהתיר לעיל להפשיר ביחם ס"ל כר"ש מנסיא, **ור' יוחנן** דהתיר להפשיר רק בכוס ולא במיחם ס"ל כר"י.
וכן נורי דהתיר להפשיר חבית של מים כנגד המדורה [אבל אינו נתן

בשביל להחליט, וכן ס"ל לה' יוחנן **חכמים** דאסרו על השטבל **לעלות ולהתחמם כנגד המדרה במקום שאין היד שולטת שם** [והיינו שהיד נכזיית] ואין היתר אלא במקום הדיד שולטת שם ולא יבוא לידי גישול לעולם, [היינו תנא דמתני' דאסר החמם מים מרובים אוטו מים מועטים], **ולר"ם** שרי להתחמם שם, **והלכו מודים בכלל שני דמורי - ו"א** משום דבכל שני היד שולטת, **ווי"א** דאף בכלי שני אין היד שולטת [כדמציינו בקדירת אורז וכן קערה של גריסים דאף בכלי שני אין היד שולטת], אלא עשו הרחק בכלי ראשון ולא בכלי שני.

פי"ה ה"ה

לא תבלין בכלי ראשון ושני, האיילפס והקדרה שהעבירין מאשא מרותחין - **לת"ק** לא יתן לתוכן בלתי דכלי ראשון מבשל בעודו רוחח אלא נותן בכלי שני שאינו מבשל וכגון קערה שנתון בה מהאיילפס או מהתמור - **ולתמחוי** שנתון בו כל האיילפס, **ולר' יהודה** נותן לכל כשהעבירין מהאש דס"ל כלי ראשון אינו מבשל כשאינו על האש, מלבד לדבר שיש בו חומץ וציר דגים, דמתוך שהם חריפים הם מבשלים, וילה"ס האם מלח דמי לציר והאם יין דמי לחומץ.

האם עירוי כלי ככלי, ר' יונה אמר דאין ליתן מים רותחין כמלי ראשון על תבלין משום דעירוי כלי ככלי, וכדתנן גבי קדשי קדשים וקק"ל דטעונים מריקה ושיטיפה אחד בשבישל ואחד שעירה לתוכו רותח, **ור' יוסי** חילק דשאני כלי חרס שנוח בלבוש ושמא תבלין אינו בולע, והק' ר' יוסי בר בון לר' יוסי דתני בובחים כלי נחושת ואין נוח בלבוש ככלי חרס, ור' יונה ור"י נח' **גם בנותן תבלין בקילוח** ולא דמוה ר' יוסי ועירוי כלי ככלי.

אף אם עירוי כלי ככלי מ"מ **אין חיוב על המערה בשבת וכן המערה בבשר בחלב** אלא יש רק איסור כיון דאין חילוט ברור הפוסר מחלה אלא בדבר שהאור מהלך תחתיו ומ"מ לביב בובחים דבעי מריקה ושיטיפה לעירוי.

פי"ו ה"ו

ביטול כלי מהיכנו ומוקצה, אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו את השמן משום ביטול כלי מהיכנו, ואם נתן מבעוד יום מותר ואי"צ יטילו משם, אבל אין נהנין מהשמן לפי שאינו מן המוכן והקצה אותו לנר.

להד"ס האם מקצה עשה בנר שכבה מבעוד יום ונודע לו בשבת, א"כ בכבה בשבת זו ונודע לו בשבת הבאה ולא ידע

בביהש"מ של שבת זו, והנה לכא"י יש להוכיח דלא הוי מוקצה מדאמר ר' יוחנן **דאין דבר שהוא בעין ואינו מן המוכן** אבל דבר שאין ראוי למלאכתו או לאכילה מקצה אדם דעתו, ומלבד נר הדולק וכס"ל לר"ש לקמן, **ואילה"ק** משמן שבנר שהוא בעין ואסור [ואף לר"ש, כיון דמוהר"ר יש לדינא דמתני' הגי"ל] כיון דשאני שמן שבנר שנתנו על דעת שילכה, וכעו"כ צ"ל בחיטין שזרען בקרקע דאף שהן בעין מ"מ אסורים, וכן ביצים העומדים לאפרוחים, **עוד אילה"ק** אין יוחנן דעשטורי סוכה דאסורים כל שבעה אף שהן בעין כיון דשאני עיטורי סוכה דלז' ימים הן בטלין לסוכה ומודה ר"ש בהוקצה למצוותו, [אבל ביו"ט אחרון מותרים ואף דאסורים בביה"ש מ"מ לר"ש ל"א מגו דאיתקציא לכלי יומא], וכן **אילה"ק** ממוכין שנתפורו דאף שהן בעין מ"מ אסורים בטלטול כיון דלא אמר ר' יוחנן אלא בכלים ולפי"ז אי"ש קו הגי"ל כיון דאוכלים אלו בכללא דר' יוחנן [וכן שמן חטיין וביצים אלו בכללא דר' יוחנן], ולפי"ז אין להוכיח לספקות הגי"ל כשלא ידע על הכיבוי ושוב יליה"ס.

וכיון דר' יוחנן איירי דוקא בכלים א"ש הא דפירות מוקצה שהעלן לגו **ולא נגע בהם** פי' לא נגע בהם מער"ש ולא יע שנתביישו מבעוד יום והוו מוקצה, אמנם אי' גריס' לא נגע בהם' ומצא דארכא מוקצה באופן שלא ידע מער"ש ולעיל הסתפקו בהו, וצ"ל דגריס כגי' בביצה

ולא ידע מה"ז דהיינו שלא ידע שיתביישו בשבת דהוי מוקצה ככל גולד לר"ש הוי מוקצה כיון דלא ידע דיתילתי שבת.

מבאר בהמשך **אילה"ק** ר' יוחנן מהא דכופים את הסל לפני פרוחיים כדי שיעלו וירדו ותניא דאין לטלטל את הסל אע"פ שהוא בעין - כיון די"ל דשאני סל שהוא מאוס, וצ"ל דאתאי כר' יהודה דמוקצה מחמת מיאוס אסור כדלקמן.

פי"ה ה"ו

לבטלטול נר בשבת, לר' יהודה מטלטלין נר חדש שלא הודלק בו מעולם אבל לא נר ישן דהוי מוקצה מחמת מיאוס, **ולר"ש** כל הנרות מטלטלין בשבת דלא ס"ל מוקצה מחמת מיאוס, מלבד נר הדולק בשבת דכיון שאסור להוציא שמן מהנר הוי"ל מוקצה מחמת איסור ואם כבה מותר לטלטלו דלא ס"ל

לר"ש מוקצה, **ולר"ם** מוקצה מחמת איסור, ואפי' כבה אסור לטלטלו כיוון בשבת משום מוקצה מחמת איסור, והאפי' כבה אסור לטלטלו כיוון הדוקצה להדלקה לשמן ולשלהבת.

ל"א הא דר"מ לית איה מוקצה אפי' לאחר שנתלק המוקצה דוקא בדבר המיוחד לאיסור לכל השבת או בדבר העומד לאיסור כנר, אבל לא לאחר שעמד דמחלו לומר, **וכ"כ** אם ייחדו לאיסור, **ויו"א** דר"מ אסר לטלטל לאחר שנתלק האיסור כל שייחדו לאיסור ואפי' שלא ייחדו לכל השבת או שאינו עומד בסתמא לאיסור [וש"מ דר' ירמיה ס"ל **כל המיוחד לאיסור** מדהק' על לבנה של בנין ולא כמיוחד לאיסור היא].

אילה"ק למ"ד **כל המיוחד ממוכני** הנשמטת משידה [דאינה ייחוד לטומאה דהוי כלי בפני"ע ואף בשידה המחקת מ' סאה, ואינה נמדת עמה באהל לבנה למ' סאה ואפי' לבי"ה דמדריים אף גמא השוליים, ואינה מצלת עם השידה וכגון שנסכסה לבית הקברות דאי נכנסה לבית הלא הגג מאהיל עליה ו-] כל זמן שיש עליה מעות אסור לטלטלה ותני דאם נפלו בשבת מותר לטלטלה, מ"מ אילה"ק כן כיון דאתאי כר"ש, **ואי"ל** דאתאי אף כר"מ והיתיר לטלטל לאחר שפלו המעות מחמת דאייירי בשוכנו - **כיון דאייירי דומה** דהתם דאם אינה נשמטת [הוי חיבור ונמדת ומצלת מהטומאה ו-] מטלטלין אותה אף כשיש מעות במוכני' היתר' הוה אף במניתי. **אילה"ק** למ"ד **כל המיוחד לאיסור** מהא דמטה אבן ע"פ החביתו שרי משום טלטול מן הצד, ולכא"ו הלא הוי בסיס לדבר האסור משום ליה הוי דבר המיוחד - **כיון דחיל' החבית בשוכנו, והנ"צ** צ"ל דאייירי בשוכנו סיפא דאם אינה נמצאת בין חביות מגביהה ומטה על צדה.

ילה"ק על מ"ד **כל שייחדו לאיסור** מהא דאין מטלטלין סל שלפני אפרוחים אף דלא ייחדו, ויש שתי' דאייירי במאוס, אבל תני דאפי' סאה ותרקב כלים שאפשר לקנחן בקלות, ואי"ל דאייירי במאוס.

ל"ג לר' ירמיה ור' יוחנן דומה כר"מ, **לשמואל** הלכה כר' יהודה, **ולרבי"ל** הלכה כר"ש [וכן הורה ר"ל באטרבוליס דמנורה קטנה לאחר שכנתה מותר לטלטלה, עוד אמרו דלא הוי מעבירים מנורה שכנתה לפני ר' אבהו משום דס"ל כר"מ, וכעו"כ ר' תנחום לא הסכים לר' יסא להעביר את המנורה לפניו דהלא רב ור' יוחנן אוסרים וריב"ל ור"ל מתירין והוי כחד נגד חד חז].

הא דטלטלו קר **פמוט** מתחת הנר בשבת ולא טלטלו את הנר בעצמו משום דאתאי כר' יהודה נרו גופיה מאיס, אבל הפמוט לא מאיס, [אבל לר"מ אפי' פמוט אסור, ולר"ש אפי' נר מותר], וכן צ"ל דאתאי כר' יהודה דיש לטלטל נר כבוי רק עי' ע"י עובל ולא את הנר בעצמו שהוה מאיס [אבל **טלטול נר דוקל** לפניו קרוב הדבר לבוא לידי חטאת אם מטטלו לפניו משום ממוכני ולאחוריו משום כבה]. הא דתנן **דאם התנה על נר** שיטלטלו לאחר שיכבה הרי"ז מותר - **ל"א** דאתאי כר' יהודה ומהני התנאי שאינו מאוס לגביו, **ויש שהק'** דדילמא אפי' כר"מ ושמא מהני התנאי יותר מדבר המיוחד לאיסור, [א.ה.ו וע"ע בזה בהמשך].

נר התלוי בדת הוי בסיס ואסור בטלטול, והא דהתירו לטלטלו אם אינו מתכוין [להבעיר כשמקרב את השמן לשלהבת ולכבות כמרחיק את השמן מהשלהבת] - פי' ה' ושמואל דאייירי בשוכנו, ומ"מ קראו על הפוחח 'כרת ה' לאיש אשר יעשנה ער ועונה' מפני שהוא קרוב לפסיק רישא, והא דהוצרכו להעמיד בשוכנו ולא מהני למימר דאייירי בהתנה או דהוי כמתה מחמת דלתל עשויה לפתוח ולסגור ולא אסר דעתיה מיניה - ע"כ שטנן דס"ל לרב ושמואל דלא מהני תנאי איליבא דר"מ כל דהמיוחד לאיסור הוי איסור ואפי' בהתנה, [ולפי"ז ר' יהודה ס"ל דמהני תנאי].

כוס קערה ועששית אע"פ שכבו וחסור כלי ליעג בהם, ואף לר"ש דהתיר מותר שמן שבנר, מ"מ בכוס קערה ועששית מודה ר"ש דאסור כיון דשאני הני מנר דיש בהם הרבה שמן ואם יהא מותר יבוא לכבותו כדי להשתמש בהם.

ר' מגא מתחילה אמר דהא דהתיר ר"ש לטלטל נר לאחר שכבה איירי כשגררו עכברייה על הפתילה או שהיא דחוקה ונעשית חלק מהנר, או כשיש שמן בנר דהוי בסיס לדבר האסור והמותר, אבל בלא ס"ל לר"ש דאסור בטלטול והתעם אמר דבנר ר' מגא כן משום דתנן נוטל אדם את בנו והאבן בידו וכן כלכלה והאבן בתוכה ותני דבית רבי דאייירי באבן

ואוכלים ואלו כמין דר' ומושם דהוי בסיס לדבר האסור והמותר, **ור' מגא חזר בו** מחמת דר' ורומנס הוציא מבית רבי מחתה מליאה גחלים וא"א לומר שהיו הגחלים דופן למחתה או שהיה בה שמן, אבל ר' אבהו דחה דאין להוכיח מהתם כיון דאייירי שהיה בה שיורי לבונה ממוגמר, והוי בסיס לדבר האסור והמותר.

ומבאר מכל הני שמעתא דאי ליכא דין בסיס מותר לטלטל נר, והא דמטלטל את הפתילה ל"ז דשרי משום דהוי טלול מן הצד, [הוא דאסר ריש לטלטל נר בשעת שהוה שוה דולק י"ל משום דהוי לוצור הנר, ובתא ליכא היתר של טלטול מן הצד], אמנם לעיל מבואר דאף אי בעי ייחדו כ"מ אסור לטלטל מוכני בשעה שיש עליה מעות וכן ק' מהא דבעי ינעור במעות עי"ג החבית וצ"ל דמעות שאני דחשיבי ביה בטלי וכו' אבן שע"פ החבית י"ל כיון דצריך לה חשיבא, [ומ"מ אינה בטלה לכלי דכאמרו בתפילה, דהוי דהאבן גם יכולה ליפול], והא דמשמע בנר שאחוריו הדלת דאי מהני 'התנה' מותר אפי' כשהוא דולק י"ל לטלטל מהצד כה"ג הוי ינעור.

לד תרכוס תיבת עץ - **ר' יוחנן** אסר בטלטול דמייחד להו מקום מחמת כובדו, **ור' מגא** התייר, [וכן ר' ירמיה לא מיהא ביד המטלטלין תרכוס בביה"ה הגדול], ומ"ד דשרי אתאי כר"ש שהתיר לגרור מיטה כסא וספסל וקתדרה וכו"פ שיש עושה חריץ משום דבר שאין מחכוין שני והפקתהו גדולה [ואף דמודים חכמים בקתדרה אי לאו דעושה חריץ, צ"ל דאמרו כר"ש לפי שהתיר להדיא].

י"א דמודים חכמים דמותר לטלטל **כסא שרגליו משוקעות בטיט** ואע"פ שסותם את הנומא, א"נ מותר לגרור ולו"ח עושה חריץ, וכדתנן בכלאים גבי הטומן לפת וצננות תחת הגפן שאם היו מקצת עלים מגולים וכו' וניטלין בשבת ועי"כ דאייירי בעפר רך שאין הנומא מתקיימת, **ור"א** דאין מודים חכמים בטיט דחריץ משמע אפי' בטיט, ומתני' דכתיב **אתאי כר"ש** ומשום דבר שאינו מתכוין, אבל מודים חכמים **בעגלה** מפני שהיא כובשת את העפר ואינה עושה חריץ.

סולם ע"ג ד' חוקקין הוי סולם מצרי, וביתור מג' הוי סולם צורי - **ל"א** דאייירי לענין טטול בשבת דמצרי מותר וצורי אסור, **ור"א** דאייירי לענין חזקות דאם העמיד סולם מצרי בתצר חבור לית ליה חזקת תשמישים אבל בסולם צורי יש לו, **ור"א** דאייירי לענין טומאה דעד ג' ראוי לשמש ככיסא ומטמא מדרס, אבל יותר מג' אינו עומד לשיבה.

מנורה קטנה ומותרת בטלטול כשאינה דולקת ואף שהיא מיוחדת להדלקה, ואילו גדולה אסור משום דמייחד לה מקום, **וא"א** דכל שהוא מן המוכן מותר לטלטלו, מ"מ קמ"ל היכא דלקחה לסחורה ואינו עומד לתשמיש, א"ו שבא ע"ש ע"ש חשכה ואינה בביית.

פי"ה ה"ח

תנן דנותנים **כלי תחת הנר** לקבל ניצוצות מהנר, והא דתנן דאין נותנים איירי כשיש לו צורך בשמן ונמצא מבטל כלי מהיכנו.

תנן דלא יתן **כלי עם מים** לקבל ניצוצות ואמר **שמואל בשם ר"ז** דאתאי כר' יוסי דאסר לקמן ליתן כלי חרס מלא מים בפני הדליקה משום גרם כיבוי, אבל לחכמים עושים מחיצה בכל הכלים ואפי' הם מלאים, **יש שדחו** דאתאי מתני' ככו"ע דהלא אף לחכמים לכא"ו אסור ליתן מחיצה של מים בפני הדליקה, אבל מדברי ר' שמואל מבואר דאף במחיצת מים נח' רבנן ור' יוסי.

במה טומנין

פי"ה ה"א

במה טומנין ובמה אין טומנין, המסלק קדרה מהכירה בער"ש טומן דוקא בדבר שאינו מוסיף הבל אבל אין טומנין בדבר המוסיף הבל הדייני גפת, זבל, מלח, סיד, חול - בין לחין ובין יבשין, ועתים מוכיזן דברים רכים כצמר גפן וכדו', וזוגין פסולת יקב, ותבשין ודוקא כשהן לחין מוסיפין הבל, אבל כשהן יבשין אין מוסיפיהם הבל.

עוד שאין מוסיפים הבל - כסות, פירות, כנפי יונה נוצות, נעורת של פשתן ונסורת העצים - **לת"ק** אפי' דקה [בין בעורת בין בנסורת], **ור' יהודה** אוסר בדקה [בין בעורת ובין בנסורת], ומתיר בגסה.

טעם האיסור בדבר **המוסיף הבל** משום דחייש' שישול ויניחה מחמת חומה וכיון דצננתה חייש' שיבוא להחזיר ואלו דבנר שמוסיפיהם הבל נמצא טמומן בתחילה בשבת אבל דבנר שאין מוסיף הבל אין דאין טומנין בתחלה בשבת מ"מ אם יחזיר א"ז הטמנה חדשה, והיינו **לראב"ע** דס"ל לקמן דמטה את הקופה

על צידה אצל אינו נוטל כדי שלא תיפגם הגומא וחישי' שיבוא לתקן הגומא, אבל **לרבע** דנטול את הקדרה על חישי' שיבוא להחזיר והי' מותר לטמון בדבר המוסיף הבל.

לה התבאר דמותו לטמון בדבר שאינו מוסיף הבל והא דתנן לעיל פ"ב דספק חשכה ספק אינה חשכה מערבין וטומנין את החמין ומשמע דבחשכה אין טומנין את החמין אף דבבר שאינו מוסיף הבל - לר' **בא** שאני ספק חשכה הוא מפני החשד שאמרו שהיתחיה בשבת, **ולרבנן דרבב** מפני ביטול ביהמ"ד וכיון דאסרי ליה משחשכה עושה צורכו מבעוד יום יובא בליהמ"ד ונ"מ דלפי"ז אסרו לטמון שלג וצוננין, ולר' בא שרי.

ילהי"ם האם אסרו כירה משום הטמנה או הטמנה משום כירה, עזר אמרו ואסרו כירה שהבלה מועט מפני מרובה, ואסרו תבשיל שנתבשל כ"צ משום שלא נתבשל כ"צ, ואסרו חמין מפני תבשיל שנתבשל כ"צ, אבל חזרו והתירו חמין ומנח' ודריש פ"ג איירי קודם שהתירו.

אין טומנין **ברמץ**, וש"מ דאפר שצנן מותר לטמון בו דאינו מוסיף הבל.

ר' **ינאי** אמר לבתו [שהביאה לו קדרה רותחת שהיתה טמונה בגפת] דתתן בקופה של מוכין ותתן את הקופה ע"ג גפת ושירי כיון ההקופה מספקת, והנה ר' **תינבא** אסר לטמון בתבן יבש שאינו מוסיף הבל כשטומן מעל גפת, ולכאז' פליג על ר' ינאי, **אבל אמרו** דבכה"ג אף ר' ינאי מודה דזקא כשיש קופה היתיר ר' ינאי, וי"מ דס"ז ינאי היתיר שהיה במקצת בגפת ור"ח איירי כשטמן בגפת מלמטה ותבן מהצדדים ולכאז' משום דהטמנה במקצת אסורה, ואמרו דבהא אף ר' ינאי מודה.

עירב דבר המוסיף הבל עם דבר שאינו מוסיף הבל - אולי" תבר רוב כדאמרו בטומן בשכונת ובפירות ובכנפי יונה דתליא האם איכא רוב פירות רקובים המוסיפים הבל.

חול כשטמון בו דבר חם מוסיף הבל ולכן אין טומנים בו, וכשטמון בו דבר קר - משמרמו קר, ולכן מטילין את המת בחול כדי שלא יסריח, אבל **תבן** הוא כשומר פקדון דכמו שנותנים כך הוא מחזיר.

אמרו **דבר דבר שמרחיקין מכותל הארץ אין טומנין בו** משום דההבל מויק לכותל, **וילהי"ק** מהא דהמשכיר בית לחברו לא יעשה **אוצר תבואה** [ואי"ל מהא דהאיסור מפני שמביא עכברים דא"כ מ"ט אמרו דזקא תבואה], **אבל אילהי"ק** מהא דמרחיקין סלעים מהכותל והלא אין סלעים מוסיפים הבל כיון דהאיסור בסלעים מפני שמעלים בקרקע חלודה ומזיקין את יסוד הכותל, והא דטומנין בסלעים שאינם מוסיפים הבל היינו **בסלעי נחושת וזהב**, אבל **בסלעי כסף** אין טומנים מפני שמרחיקין הבל.

לו הוא דאין טומנים בתבן וכדי לחיים ל"ד שהיו לחין מעיקרא אלא **אף אם נעשו לחין** משום שטמון, וראיה ממוכין שבתחילתן הם יבשים, ולפי"ז באופן שטמון בדברים שטומנים בהן דזקא כשהן יבשים **צריך לחסר מהקדירה**, דאל"כ יש לחוש שישפך מהקדרה.

גפת מוסיפה הבל מחמת הלחוחית היין דזקא כשהיא חדשה והיינו תוך יב' חודש, אבל כשהיא ישנה לאחזר יב' חודש שיצא ללענין המשקה מהו ה"ה כעצים שאינם מוסיפים הבל, וכן אמרו לענין תנור שהחיתיקוורה בגפת ה"ה טמא באופן שהוסק בגפת חדשה מחמת הלחוחית הכושר לק"מ, אבל בגפת ישנה התנור טהור.

פ"ה ה"ב

טומנין **בשליחן** עורות ומטלטלין אותם דחזו להסב עליהם - **לר"י בו פזי** וה"מ בשלחין של בעה"ב אבל בשל אפותיקי שנותנים באוצר ועומדים למכירה, אסור לטלטלן, אבל לר' יוחנן ור' יהודה אפי' בשל אפותיקי מטלטלין אותן.

טומנין **בגזי צמר** ואין מטלטלין אותם דמוקצים הם לטוות ולארוג אותם - לר' יהודה ור' יוחנן ה"מ בשל אפותיקי אבל בשל בעה"ב מותר לטלטלין אבל לר"י בו פזי אפי' תנונים שלחן בעה"ב אסור לטלטלין לר' אהי אלא פליגי תנא מה החילוק בין שלחן לגזי צמר].

כשבא ליטול את כיסוי הקדרה המכוס בגזי צמר נוטל את כיסוי הקדרה ואף שהגזין עליה, והכיסוי אינו נתחב בסבי כיון דלא בא אלא לכסות את הקדרה, וכשבא ליטול מהקדרה - **לראב"ע** מטה את הקופה על צידה ונוטל מהקדרה כשהיא בקופה, דחישי' שיטול ותיפגם הגומא ולא יוכל להחזיר מפני שעושה גומא, **ולחכמים**

נוטל ומוציא באופן שחזר נתקלקלה הגומא, אלא חישי' שיבוא לתקנה באופן שנתקלקלה.

האם כלי ניטל לצורך דבר שאינו ניטל, אמרו **בשם רב** דפורשין מחצלת ע"ג לבנים כדי שלא ימחו ואף הדלבנים מוקצה, מ"מ כלי ניטל אפי' לצורך דבר שאינו ניטל, וכן ס"ל לשמואל דכופין כלי על **ביצה שנולדה בייט"ל** [וה"מ שאין הכלי נוגע בגופה של ביצה דאל"ה מטלטל מוקצה], אבל **ר"ש ברבי** שומע מאותוהו בשם אבינו דזק סומכין לה לה כלי משום דאינו נראה להדיא שהוא צורך הביצה, אבל לא כופין עליה כלי, וכע"ז אמר ריב"ח דאין לטלטל חפי לסוטות יריעות המכוסות את הספינה.

אין להוכיח דכלי ניטל לצורך דבר שאינו ניטל מהדנין ר"ה דפורסין סדין על נחיל של דבורים בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים כיון דמיירי שפורס תחת הכוורת ואיירי שיש כבוורת דבש והוי לצורך דבר הניטל, אבל רב איירי בפורס מלמעלה.

אופנים דשרי לטלטל מוקצה בשבת, רב התיר לטלטל **מצודות** הנשרפות מהמשמ ע"י שיחשבו להניח עליהן את הראש משום דכלי שמלאכתו לאיסור שרי לטלטלו לצורך גופו ומקומו, אבל במוקצה מחמת גופו לא מהני מחשבה בשבת ולכן **ראשי קורות** שאין להם תורת כלי שחישב עליהם מער"ש שרי בטלטול, וענינ' אמר ר' חלפתא בן שאול **דמוכין** מהני להם מחשבה מער"ש, וכן אמר ר' יוסי בן שאול על **צבר של קורות** קורות חודשות מסודרות שלא יתעקמו, א"י קורות בצורת זו ע"ג **זו אם חישב** מלעיהם מער"ש ומתקמי בטלטול, **אבל י"א** דבעי יחוד ע"י מעשה ולכן אמר ר' ישמעאל ב"ר יוסי **ראשי עורות** שקשרן מותרים בטלטול, ואף אם תופר את ראש העור.

חירות ענפי הדקלים ללא עליים - **לרב** העומדים לשכיבה אי"צ **קישור**, ולהאחיל בהם ואח"כ נמלך לשכיבה **צריך** קישור [בכל העלין], **ולר"א ב"ח** [וכן אמר ר' יוחנן בשם ר"ח בן אנטיגנס] אף בשכיבה בעי קישור כל דהו כדי שיהא עליהן תואר כלי דאי נימא דבעי קישור בכל העלים פשיטא דאין לך מעשה גדול מזה, ונמצא דראב"ח מחמיר יתיר מרב דביעי קישור בשכיבה, ומיקל מרב דמהני קישור כל דהו אפי' בקבץ אלהין.

לז האם ספינה מק"ט לעולם אל ימנע אדם מלילך לביהמ"ד דכמה פעמים שאלו למה עריבת ספינת הירדן מקבלת טומאה והלא מבואר לקמן פ"ט דספינה טהורה כדכ' דרך אינה בלב ים' מה ים טהור אף ספינה טהורה, **עד שבא ר"ח בן אנטיגנס** ודרשה מפני שממלאים בה פירות ומשתמשים בה ביבשה, [וספינות דאשתקל אין מק"ט אע"פ דמוציאין אותן ליבשה מ"מ אין מוציאין את כל הספינה].

האם מוקצה בעי יחוד ע"י מחשבה או מעשה כל דהו או מעשה גמור, ר' חנינא אמר שהיו עולים עם רבי לחמת גדר ואמר בחרו לכם חלקי אבנים ואתם מותרים לטלטל למחר ונח' אמרואי איזה יחוד מהני - **לר"ז** שיקרדם מעפר וטיט והיו ראויים לשכיבה [וכן ס"ל דבעי מעשה גמור רב דבעי בחירות קישור כל הקוצים, ור"י דבעי קישור בשליחן], **לחבריא** עד שישפשוף אותם, וא"י דס"ל כוונתו דבעי יחוד [משם], **לציפוראי** עד שישחוב לייחדו [וכן ס"ל לר"י בן שאול דמהני מחשבה בצבר של קורות, וכר"ח בן שאול במכין], **ולר' יוחנן** עד שיהא עליהן תורת כלי וסגי במעשה כל דהו [וכן ס"ל לרחב"א דחירות סגי בקישור כל דהו, ור' יונתן דרש בשם ר"ח בן אנטיגנס כרחב"א].

הא דאמרו דראב"ח כר' חנינא י"ל כשמועה דר' חנינא וס"ל כר' יוחנן וכי"ל, אי"ש כי גלוסו רב כר' חנינא דסגי במחשבה כדאמר רב בחירות לשכיבה, [אה. צ"ע אי הוי מחשבה כל דהו ללא ייחוד או דבעי מחשבה ליחוד].

פ"ד ה"ג

הטמנה בתחילה בדבר שאינו מוסיף הבל אסורה ולכן אם לא כיסה מבעוד יום לא יכסה משתחשך, אבל אם כיסה ונתגלה אז אפי' גילה בעצמו ע"ד לכסות שרי לכסות בשבת, **וילהי"ם** האם מותר לכסות בשבת בנתגלה מבעוד יום.

נטל מבעוד יום יכול להחזיר מבעוד יום וכן אם נטל משתחכה יכול להחזיר משתחכה, ואם נטל מבעוד יום ובא להחזיר משתחכה **י"מ** דאם נתקלקלה הגומא אסור כיון דחשיב טומן מתחלה, ולפי"ז נמצא דאם לא נתקלקלה הגומא אסור להחזיר אף אם נטל מבעוד יום וכן מותר להחזיר משתחשך, **אבל י"מ** דלא איפשטא האם מותר להחזיר משתחשך כשנטלו מבעוד יום, ואין

דין נתקלקלה הגומא שי"ן לוספק בה"ל, אלא דין בפנ"ע [וכן משמע בירוש].

מותר להעביר **מכירה לכירה** כדמשמע ממעשה דר"ה ששירת את ר"ח הגדול והביא מדיוטי תחתונה לדיוטי העליונה, וה"ה דשרי להעביר אפי' לכירה שהבלה מרובה, אבל **מכירה להטמנה** או **מהטמנה לכירה** אסור, וילהי"ם האם מותר להעביר **מהטמנה להטמנה**.

חוספת על הטמנה, מותר להוסיף על הטמנה כסות וכלים, ובבלד שיהיה עליהם דבר המועיל - לר"ז א"ר כיסה במפה אסור להוסיף עליה כיון דלא מהני, ובשם ר"ח אמרו דאף מפה מהני וראיה דהלא אדם שמוניח מרטוט על ראשו בשעת הציונה מהני לו וכ"ש מפה.

הטמנת צוננין, תנן דממלא קיתון צוננין ונתת תחת הכר או הכסת כדי שלא יתחממו, והא דתנן **לחת"ך** אין טומנין שלג וצוננין **ולרבי** שרי, אי"ל דמתני' דזקא כרבי אלא דמח' רבי ות"ק כששויה להרבה זמן, ומתני' איירי בטומן לשעה.

במה בהמה

פ"ה ה"א

במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה משום דאדם מצווה על שביחת בהמתו **הגמל** באפסר ואיירי בדבר שהבהמה נשמרת בו והוי תכשיט ואורחו ולכן לא הוי משוי, **והנאקת** בחטם ברזל בחוטם, ומתוך שהיא בורחת מותרת במשימה יתירה, אבל הגמל אסור בחטם.

הסוס - **לתנא דמתני'** נמשך בשיר אצעהד סביב הצואר בקועה בו טבעת ומכניסים בו חבל או רצועה למשוך הבהמה, **אבל לר' ישמעאל ברו"י** סוס פחד גמל וחומר למשכים באפסר [וסימין 'וכן תהיה מגפת הסוס הפחד החומר והחומר'] וכן הלכה.

הליבדקס בפרומביא [איכא דתני ליבדקס ע"ש 'לובים וכושים במצעדיו'] שבא מלוב, ואיכא דתני לגדקס דהיינו אבמטיס פ"י חמור הבא מטלן].

לח גרים הבאים מלוב צריך להמתין להם ג' דורות כיון מצרי דלוב היא חלק ממצרים וראיה מפול המצרי דכשחזו חל וקראו לוב.

תנן בכלאי"ה **ולרבנן** כל הפרידות מין אחד, ולר' יהודה לעולם של חוששין לרוע האב, ולכן כל הגולדים המיוססה מותרים בז' אע"פ שאביהם מין אחר, וכן כל הבאים ממהורה אע"פ שאביה מין אחר והלכה כר' יהודה.

מבואר לקמן כמה אופנים דלא יצא הגמל בהם ואמרו גמל וה"ה לשאר בהמות, והי"ל לענין היתר גמל וה"ה שאר בהמות מלבד אלו דתנן במתני'.

בעלי השיר נמשכין בשיר ברצועה, אבל אין מושכין ברצועה של אפסר וחטם משום דהרצועה הנמשכת בהם מיוזח כמשוי, ולר"ח לעושה חריץ בצואר הבהמה יהיו חובל כיוון דמתני' כר"ש דדבר שאינו מתכוין מותר ולכן גורר אדם מיטה כסא וכו' אע"פ שעושה חריץ, וכדתנן דלת גורת וכן אדם מחצלת וקינקילון כלי שאחורי המחרישה, יש מעמידים אותו אחורי הדלת כשהן גוררים פותח בהם ונועל בהם בשבת, ואי"צ לומר ביי"ט, [וכן תנן על מחצלת שהיא קשורה ותלויה בעמוד].

טומאה וטרה בתכשיטים, תכשיטי אדם טמאים דאצל אדם תכשיט חשיב כלי יולפי' ממדוך דמנה שם אצעהד נמצוי וכו', וכן 'תתחטאו', ותכשיטי בהמה העשויין רק לנוי טהורים, אבל כשעשויין 'גם' לנוי טמאים וכדתנן במתני' על תכשיטי בהמה דמזין עליהן וטובלין אותם במקומם [ונדרך תכשיטי **בהמה לתלותן רפויים** ולכן לא הוי חציצה, וא"ש הא דתנן גבי אשה ולא תטבול בהם עד שתרפם].

פ"ה ה"ב

חמור - יוצא במרדעת לחממו דחמור אפי' בתקופת תמוז קר לו, והי"מ כשהיא קשורה עליו - ואמר שמואל דה"מ בקשורה של מער"ש אבל בשבת אסור דבשעת שקושר נשען על הבהמה ונמצא לחממו בצדי בהמה בשבת, וכשאר חנין מגופתיה אבל לשמשתא דרי"ח בר אשי היה קושר אפי' בשבת, השיב שמואל דרחב"א היה קושר בקלסטרין שק שנותנים לפני הבהמה שתאכל ממנו, ואי"צ להתשמש בצדי הבהמה בקשירתו [וכדתנן דזכרים יוצאים בקלסטרין], **והא דתנן** דחבל שקשירין אותו בפרה ובאבוס מותר לקושרו בשבת לפי שעתיד להתייר הבל ה"מ אם צד אחד קושר מער"ש דאל"ה

יבוא לקשר צד אחד בפשר של קיימא, ולכאף תק' הלא משתמש בצידו הבהמה בשבת ואי"ל משום דשאני פרה באבוס דאינו קושר קשר של קיימא כיון דתק' מאי נ"מ הלא מ"מ משתמש בצידו בהמה, אלא צ"ל דאתאי כרשב"א המתיר להשתמש בצידו אילו ובהמה בשבת, א"נ אפי' **כרבנן** דנח' על רשב"א ובמספח חבל על חבל פי' רצועה כרוכה בפרה וקושר החבל ברצועה ובהכ"א אין משתמש בצידו הבהמה.

הזכרים יוצאים לבובים פי' עור שמוניחים כנגד הלב שלא יבואו הזאבים שדרכם לאחור הבהמה בלבה.

חילול יוצאות **שחזות** אוחזים האליה למעלה כדי שיעלו עליהם הוורים, [כדאמר' אין משחזין את הסכין] מושתו היינו מוזמן לביאה, ואיכא דתני שחזות כדכ' שית זונה ונצורת לב' ממונת לביאה, ובלבד קושרין האליה למטה שלא יעלה עליהן הזכר [כדכ' זיקרא להם ארץ כבול' דהיינו ארץ שאינה עושה פירות], **כבנות** בגד מלמטה כדי שלא יטפן צמרן מהקוצים.

ר' יוסי אוסר בהני דלעיל דהוי משוי, וכן בעיזים דלהלן מלבד ברחלות הכבנות כיון ששומר על צמרן הו"ל תכשיט.

לט העיזים - לת"ק דמתני' יוצאים צרורות בדירהו [ופי' ר' יהודה -] דדוקא ליבש כדי שיתעברו, א"נ שיהו שמנות, אבל לא בקושר לחלב לפי שאין הקשר טוב, וחישי דלמא נפיל, ולריבובי אפי' לאיתב אסור משום מראית העין שיאמרו דקשר לחלב וכן הלכה, וצ"ב דעת ח"ק מי מבדיל אם נקשר ליבש או לחלב].

פי"ג

במה אין בהמה יוצאת, ויצא הגמל **במטולטל** כר קטן שמוני על הגמל להשוות חזרתו, והטעם דחיש' שמא נפיל, ומבואר בבבלי דבזמן שיש קושרו בחזרתו ובזמן מותר. לא יצא גמל [וכן שאר כל בהמה] - **עקוד** בידו אחת, **רגול** בשתי רגליו.

לא יקשור גמלים זב"ז וישוּן באחד ואחרים נמשכים אחרי, שלא יראה כיוצא לעשות מלאכתו בשבת, אבל **מותב** להכניס לידו חבלים של כמה גמלים ולמשוך כולם כאחת, ובלבד שלא ירוקן סביב ידו משום כלאים כגון שיש בניהו חבלים צמר ופשתן.

י"א בשם שמואל דלא ישייר חבל תחת ידו משום דדמי למשו, אבל אם משתייר חבל בצואר הבהמה שרי דהלא אין הבהמה מצווה על משוי, וי"א **שם שמואל** דמידו מותר משום דא"א שלא לשייר כל זמן, אבל בצואר בהמתו אסור לשייר דהוא מצווה על שביטת בהמתו דכ' 'למען ינח' וגו'.

חבל טפח אסור אם יש חבל בינו לבהמה אסור משום דנראה כנושא החבל, ובבבלי פי' שאין טפח מהחבל לקרקע נראה כמשוי, ואמר ר"ז דכיון דאסור לשייר בידו ומהצואר ובין ידו לצואר, הרוצה למשוך בהמתו יקחנה כמו סוס סריקא ערבי, שיש לו רצועה בצוארו ותוחב ידו בה.

פי"ה ד"ד

אין החמור יוצא **במרדעת** שמוניחים לו לחממו כשאינה קשורה לו מהטעם שיחבא, אבל **מטייל** בה בחצר, וכן אמרו **באוכף** דאינו יוצא אלא בקשור, ומותר לטייל, אבל לא יקשור ברצועה שלא יפול האוכף והמשאוי על זנבו בשעה שעולה בהרים, ולא יקשור רצועה בנזבו שלא יפול המשוי על ראשו כשירד בהרים.

לא יצא חמור **בזוג** אע"פ שהוא פקוק במוכין, משום דנראה כמיימהו להוציאו למכור בשוק, ולא **בסולם** שבצוארו שמוניחים בצוארו כדי שלא יחך מכתו ולא **ברצועה** שברגליו שתולים במקום שהרגלים מנקשים זו בזו.

יש שהק' [דהוי מהלכות שבת כהררים התלויים בשערה ז-] מ"ש סולם דאסור מקישושות קורות שמעמידים כסולם ומותר - ופי' מילוש דא"נ שיש בו ממש לעצמו ולכן נראה כמשוי, וכיון דיה"ק מ"ש קישושות מקימע מומחה שנתון בהמה וכן מ"ש קישושות מאגד שע"ג המכה האסורים אמרו ד**י"א** דקישושות ואגד שע"ג המכה אסור לצאת בהם, ו**י"א** דמותר לצאת בהם, ומהא דהק' מ"ש מקימע מומחה דודאי קפיד שלא יפול משמע דאין החשש שמא יפול ואתי לאתויי בהר"י, אלא משום דנראה כמנשא, [א.ה. ובמתני' פי' הגר"ח דחייש דלמא נפיל ואתי לאתויי בהר"י].

אין תרגולין יוצאין בחוטי שברגליהם שעושים להם לסיון שלא יתחלפו באחרים, ולא ברצועה שקושרים רגליהם שלא ישברו הכלים, ואין הזכרים יוצאים בעגלה שתחת האליה שלהן כדי שלא תהא האליה נשרטת בקוצים, והטעם מפני שעושה חריץ בקרקע וכמ"ד דדבר שאינו מתכוין אסור, א"נ נותנם בעגלה מפני שעושה חריץ באלה [ופי' ראשון עירק].

מ אין הרחלים יוצאות חנונות - **י"מ** כיפה שעושים לה אחר הגיה הממנה, וי"מ עיקר שורש בחוטמה כדי שתתעטש ויפלו תולעים שבראשה, ור"ו [שבא מבבל] אמר דש"מ שאסור לבהמה לצאת בקמיע ממוחה דתרייתו היה צורך הבהמה.

אין **העגל יוצא בנימון** - **י"מ** בר נירא עול קטן שמוניחים לעגל בצוארו שיהיה למוד לכוף ראשו, ומוסייע ליה מאן דתני גימון כדכ' 'הלכות כאגמון ראשו', וי"מ רייעה שקושרים לעגל סביב פיו כדי שיגמל מלינן וי"מ מקל שמוניחים בפיו שלא ינק, [ומסייע להו מאן דתני גימול כדכ' 'ותעלהו עמה כאשר גמלתהו].

אין **הפרה יוצאת בקופד** שמוניחים על דדיה שלא ינק העגל ממנה וישמר החלב, ולא **ברצועה שבין קרניה**, ואפי' אם רוצה למשוך בה פרתו אסור משום דהוי נסירותא יתיא, ופרתו של ראב"ז יצאה ברצועה שבקרניה שלא ברצון חכמים - **י"א** שלא עשה אלא הורה כן, אבל **י"א** דעשה כן כיון דמצינו שאמרו לראב"ע או עמוד מבינותינו או העבר רצועה מבן קרניה, והא דתני 'שלא ברצון חכמים' **י"א** לפי שהיה מתריס כנגד חכמים [ולאחר זמן נשחזרו ושינו מהצומת] שצם ע"כ שיצאה תקלה תחי", וי"א דאשתו יצאה כן וקראו לאשתו פרתו מחמת כבודו ומצינו דאשת אדם נקראת פרתו דכ' 'לולא שרשתם בעגלתי לא מצאתם חידתי', וי"א דהיתה פרתו של שנתנו ונענש עליה פי' שנקראה על שמו משום שכל מי שסיפק בידו למחות ואינו מוחה נקרא על שמו.

אם היה חור בקרנה ומכיסו בו הרצועה למושכה ואין לחוש שתפול - **ל' בא בשם שמואל** שרי, ו**ל' יוסי** אינו יוצא דהק' לשמואל הלא תנן הנאקה בחטם דקוא נאקה דקשה לשומרה, אבל שאר בהמות לא [ובבבלי תי' דנאקה בחטם אתי' לאפוקי אפסר אבל שאר בהמות מותרות בחטם], וכן ר"ז בשם שמואל פליג על ר' בא ודוקא **שור** שעסקו ער מותר בפרומיאי שלו משום דאצלו אי"ז נסירותא יתייה [וכן נהגו רבותינו שבגולה].

כלב יוצא בסוכן נטעת בצוארו וקושרים בה החבל והיינו כשיוצא בו כדי שלא יתאכל בשר הכלב ע"י האפסר, אבל אם הניחה כדי להכות בה אסור דהוי משוי.

במה אשה

פי"א

במה אשה יוצאה דהוי תכשיט או מלבוש **ובמה אינה יוצאה** משום משוי, א"נ אפי' תכשיט וחישי שתראה לחברתה ותוליד ד' אמות בהר"י.

לא תצא **בחוטי צמר** שבראשה וחוטי פשתן שבראשה רצועה שבראשה דחייש' שמא תזדמן לה טבילת מצוה ותני דלא תטבול בהם עד שתרפם פי' תתירם קצת כדי שיכנסו מים לשערה ואל"ה הוי חציצה וחישי' שתוליד אותם אחר הטבילה ד' אמות בהר"י, ודוקא בחוטי גזר אבל בדברים שהם עיקר לבושה ל"ה שתוליד בידה.

י' מנא מתחילה סבר דטעם האיסור בחוטים משום שהיא מותרת את התפור ע"י שקרועת את החוטים, אבל אי"ל כן כיון דתני ר"ה דחות' סל מכפות תמרים של תמרים רעים להתבשל - קורע ומתיר את הכיסוי בשבת אם הוא קשור בחבל משום דהוי מקלקל ו**לבלבד** שלא יקשור לו הכיסוי בחבל, וי"ז כשקורעת את החוטינה מה מקלקל ושרי, אבל צ"ע דהלא מקלקל אסור מדרבנן, אמנם לצורך שבת התירו, ושמא אף לצורך טבילה התירו, **ולבדעת הבבלי** קורע ומתיר תרי מילי נינהו, והא דשרי להתיר משום דהוי קשר שאינו קשר של קיימא, ולפי"ז ס"ד דחיבת משום מתיר אבל אמרו דאינו קשר של קיימא, אבל בירו' סיים ב'ובלבד שלא יקשור' וצ"ע.

חציצה בחוטי צמר ושיער, תנן **ולתכמים** חוטי צמר וחוטי פשתן והרצועות שבראשי הבהות חוצצים, **ולב"ז** של צמר אינו חוצץ לפי שהמים באים שם דאינו מהודק וכמו דמורים חכמים דאין חוטי שיער חוצצים, אבל אין לגרוס דר"י פליג גם בשל שיער,

דלכו"ז ואף לחכמים אין שיער חוצץ וכן אשכחן לקמן דאשה יוצאת בחוטי שיער, והיינו ב' שערות כדלהלן.

מא חציצה בשיער, **שערה א'** חוצצת, **ב' שערות** ספק, **ג' שערות** אי"ז חציצה, **וילה"ס** בקשר אחת בשניה האם היו ב' או א', וכן ילה"ס בקשר ב' בב' האם היו כב' שערות או כד' שערות [ואגב זה אמרו דילה"ס בקשר ג' בג' אבל אין נ"מ בה].

ר' יהודה הורה למעשה דאין חציצה לאשה הטובלת לנדתה כשקושרת את שערה כזנב הסוס דכל שערה לא מיהדק.

אופנים דל"ה שיראה בהר"י, מותר לאדם לצאת באזור דלאו תכשיט ול"ח דלמא מראה להברתה, א"נ אזור אין דרך לפשוט בהר"י דא"כ יפלו בגדי, ולפי"ז מותר לצאת **בתיכיא** שערות של חוטין עגולות וחלולות, ול"ח דלמא שלפה לה, וכע"ז ר' יהודה הורה לבית בון תמניא דמותר לצאת **ברצועה משובצת במרגליות** ע"ג השבכה דרך שנים חשובות לצאת בהם ואין מראות אותה בהר"י, וכע"ז מותר לצאת **בוזוגן שבכסותו**, אבל אינו יוצא **בוזוגן שבצוארו** משום דהוי תכשיט וחישי שיראה, א"נ באיש ל"ח שיראה אלא חייש' דלמא נפיל ליה, **איכא דתני** דוזוגין שבכסותו ושבצוארו מק"ט והיינו כשעשה להם עינבל, **ואיכא דתני** דאין מק"ט והיינו כשלא עשה להם רק עינבל [ואילה"ק מ"מ **מוזגין שבעריסה** דר"א דמוליכה להם אם אינו משמיע קול, וי"א דאם השמיע קול מער"ש אסור כיון דיחודו לקול, וחזי"צ לעינבל ומ"ט מק"ט, אבל י"ל דאם אינו מכוון לקול כלל לא בשבת ולא בחול מ"ט עשה לעינבל].

לא תצא **בטוטפות** מין תכשיט שנותנים במקום הפילין שבראש, ולא **בסבוביץ** פי' פתילין צבועין שנותנים בשבכה שבראשה בזמן שאינם תפורין אבל אם הם תפורין אין חשש שירדו.

לתנא דמתני' לא תצא **בכבול** כיפה של צמר תחת השבכה, אבל לחצר מותר לצאת נוח' בנמי' א"י גם שאר אלו השנויים במשנה מתריס בחצר או"ד דיש בהם חשש שתצא בהם להר"י, ומה שתתירו בכבול כדי שלא תתנהג אשה על בעלה, **ולרשב"א** מותרת לצאת בכבול וט"ל כרבי דכלת שטמון מותר לצאת בו משום דל"ה שתראה לחברתה.

לא תצא בתכשיט שמצייים עליו **עיר של זהב** ויתבאר עוד בהמשך, ולא בקטלא מין תכשיט שהאשה חונקת עצמה בה שתראה מלאת בשר, ולא בנזמים שבאף, ולא בטבעת שאין עליה חותם דאי יש עליה חותם הוי משוי וחיבת חטאת בהוצאתה, ולא במחט שאינה נקובה תכשיט שמוניחה כנגד פדחתה, אבל נקובה הוי משוי וחיבת חטאת, ואם יצאה בהנך דלעיל אינה חייבת חטאת.

האם מותר ללבוש בבית תכשיטים שאסור לצאת בהם, הנה אין משלחין תכשיטים ביו"ט כדין איסור יציאה בהם ביו"ט בגזירה אסו שבת - **לר' חלפתא** מותר ללבוש תכשיטים בבית וריאה מדאמרו רק דאין משלחין ומשמע דבבית מותר, ויש שדחו דקמ"ל בשילוח אע"פ שהוא לצורך גופו [וכדתני דשרי לטלטל שופר להשקות תנוק ופנסק וקרשק ומראה כלכות את הכלים משום דהוי לצורך גופו וכן שרי לצורך מקומו], וכן ס"ל **לר' בון** כדתני דכל שנהנין ממנו ביו"ט משלחין אותו ביו"ט ואם מותר להנות ממנו הוי מותר ג"כ לשלח וע"כ דאם אסור לשלח אסור ג"כ ללבוש.

תכשיטי כסף - **י"א** בשם ר' ירמיה דאסור, וי"א **בשמן** דשרי דבק היינו חששו שתראה לחברתה [ופי' את סתירת ד' ר' ירמיה וכלו דהוי לידות משחוקות בחצרו עם תכשיטי כסף ושאלו לר"ז מה דינם והשיב שלא יורה לאיסור ולא להיתר].

האם רואים במראה נשבת, אין רואין במראה שאינה קבועה בקיר דלמא חזי נימה שאינה שווה עם שאר שערות ויבוא לגלח בה, ואם היתה קבועה בכותל רבי מתיר, וחכמים אוסרים שמא תתלוש שערה לבנה, [והאיש גם בחול אסור מפני הכבוד שאין דרך איה בכך ועובר על לא ילבש, ו**גו' דברים התייר לבית רבי** התיירו לראות במראה, ולספר קומי, וללמד בניהם יוונית מפני שהיו זקוקין למלכות.

להערות והארות וקבלת הגליון, ניתן לפנות תלמידי: lishne@gmail.com